

RESNO VEŠNISKI

vestnik

Letnik XXVI.

Celovec, petek, 30. julij 1971

Štev. 30 (1515)

Nov zakonski predlog o zaščiti slovenske skupnosti v Italiji

Zadnje soboto je v Trstu na tiskovni konferenci predložil poslanec Fortuna (PSI) zakonski osnutek za zaščito slovenske skupnosti v Italiji. Pri tem zakonskem predlogu so sodelovali na vidnem mestu Slovenci tržaške, goriške ter videmske pokrajine in razni strokovnjaki. Zakon govori o „posebnih normah za obvarovanje slovenske jezikovne skupine“ in ima 21 členov. Socialistični poslanec Fortuna je na tiskovni konferenci poudaril, da bo njegova stranka storila vse, da predlog ne bo obležal na dolgi klopi. V tem zakonskem predlogu so hoteli osredotočiti zahteve slovenske skupnosti, ki živi v mejah italijanske republike, istočasno pa so upoštevali določila, ki jih že imajo Nemci v Zgornjem Poadižju in Fracozzi v Val d' Aostii. V nedeljo pa je imel isti poslanec tiskovno konferenco v Rimu, na kateri je razložil zakonski predlog. Zakonski osnutek za zaščito slovenske skupnosti v Italiji je tako prišel iz vrst večinskega naroda. Koroški Slovenci o podobnem koraku naših socialistov niti ne smemo upati. Kaže pa tudi, da zahtevajo pravice, ki so jih dobili Južni Tirolci, tudi druge manjšine in to ob izdatni podpori večinskega naroda.

Podoben zakonski osnutek je njegov stranka iskala pomoč pri javnosti predložil pred poslancem Fortuna slovenski poslanec Škerk, ki je na tiskovni konferenci izjavil, da se veseli, da ga bo pri njegovih zahtevah podpirala PSI, saj je poslanec Fortuna zagotovil, da bo njegova stranka iskala pomoč pri drugih, večinskih strankah.

Polet na Luno

Z izstrelitvijo vesoljske ladje „Apollo 15“ proti Luni se je začela težavna in kompleksna ekspedicija na naš satelit. Točno ob 15.34 v ponedeljek se je velikanska raketa „Saturn V“ začela počasi dvigati s tal med oglušujočim šumom motorjev. Nato pa se je vedno hitreje odvajala od zemlje in je v kratkem postala le bleščeča točka na nebu.

Posadka sestoji iz Davida M. Scotta, Jamesa B. Irwina in Alfreda M. Wordena. Ta polet na Luno je najdaljši in najtežavnejši med vsemi, ki so jih do sedaj izvršili Američani.

Kozmonavti bodo namreč v vesolju prebili 12 dni 7 ur in dvanajst minut, medtem ko so prejšnji poleti trajali vsega skupaj dobrih deset dni. Astronavti bodo preiskali največjo lunino površino in bodo izvedli najbolj številne in do sedaj najbolj zanimive znanstvene preizkuse. Poleg tega je „Apollo 15“ najtežji objekt, ki ga je človek kdaj poslal v vesolje, saj tehta 48 ton. Poleg tega pa je tudi ta polet najdražji, saj bo stal skupno 445 milijonov dolarjev. Med tem poletom bodo Američani prvič preizkusili tudi novi avtomatični Lunin avtomobil.

Proti EGS...

Z veliko večino se je predsedstvo britanske Labour Party izreklo v sredo proti vključitvi v Evropsko gospodarsko skupnost. V resoluciji, ki jo je predal javnosti predsednik stranke Harold Wilson, zahteva predsedstvo od poslancev svoje stranke, da naj glasujejo 28. oktobra v spodnji hiši proti priključitvi v EGS (EWG). Od konservativne vlade pa zahteva Labour Party, da naj o priključitvi Velike Britani-

je odločijo Britanci pri volitvah..

16 članov predsedstva je glasovalo proti priključitvi, samo 6 članov pa za. Wilsonovi argumenti proti vključitvi so bili, da bi pod takimi pogoji, kot so jih izpravdali, bil velik pritisk na britansko plačilno bilanco, da interesi Nove Zelandije glede na agrarne eksporte in interesi izvoznikov sladkorja v Commonwealthu ne bi bili zasigurani.

Pokol v Sudanu

Točno dva dni in pol je trajala oblast nove vlade v Sudanu. V četrtek zvečer je namreč odstavljeni predsednik Nimejri napravil s podporo ZAR, Libije in Sirije protiudar. Pred tem protiudarom so se dogajale še čudne stvari v arabskem svetu. Letalo, ki je letelo iz Londona v Dar es Salam in sta letela z njim tudi predsednik revolucionarnega sveta El Nur in major Hamdallah, so v Libiji prisilili, da je pristalo v Bengaziju. Tam sta morala El Nur in Hamdallah izstopiti. Isti dan je nad saudoarabskim ozemljem strmoglavilo iraško letalo, namenjeno v Sudan, v katerem je letela delegacija iraških politikov. Zvedelo se je, da je drugo letalo sestrelilo iraško.

Nimejri je po protiudaru takoj ustanovil tri vojaška sodišča in začel s krvavo čistko. Takoj je skušal zatreči vsak upor z zelo stroгими ukrepi proti vsem pripadnikom komunistične stranke, ki so menda podprli „prevratnike“. Dal je ustreliti pobudnike in voditelje državnega u-

dara z majorjem Hašemom El Ato na čelu. Tudi El Nur in major Hamdallah, ki so ju libijske oblasti predstavile v Kartum, sta bila medtem ustreljena. Še zmeraj je v teku silovita policijska akcija, ki je privedla do sedaj do aretacije najmanj tisoč oseb, baje članov sudanske komunistične stranke.

Pod pretvezo, da je podprl udar, so obesili Ahmeda Al Sheika, sekretarja sudanskih sindikatov in podpredsednika svetovne zveze sindikatov. Žrtev lova na komuniste je tudi sekretar sudanske KP, Abdel Kalek Mahdžub. V procesu so ga obtoževali, da je glavni organizator državne udara. Tudi njega so medtem že ustrelili. Z nekdanjim ministrom za sudanski jug Garangom je število eksekutiranih politikov naraslo na 14.

Medtem so že iz celega sveta prispeli v Sudan protesti proti tako krvoločnemu ravnanju Nimejrija. Tako časniki v ČSSR, kakor na Madžarskem in v Romuniji so ostro obsodili pokol v Sudanu. Tudi TASS

socialistične skupine v poslanski zbornici Bertoldi. Zakonski osnutek upošteva politične, gospodarske in kulturne potrebe Slovencev v Italiji. Z našega koroškega vidika samo lahko ugotovimo, da je osnutek nekaj izjemnega. Na gotove pomanjkljivosti so pokazali zastopniki Slovencev v Italiji; zakon pa je odprl, kot je dejal Fortuna, za pozitivne prispevke in druge stranke so pozvane, da pri zakonu sodelujejo. Slovenci so upoštevani kot subjekt pri reševanju svojih vprašanj. Na prvo mesto postavlja zakonski osnutek vprašanje slovenskega jezika in iz tega načela izvaja nadaljnje norme.

Prvi člen govori o enakopravnosti slovenskega jezika na jezikovno mešanih področjih tržaškega, goriškega in videmskega področja; drugi člen o možnostih uporabe slovenskega jezika v uradih teh področjih; členi 4, 5 in 6 govorijo o slovenskem šolstvu in o pravicah Slovencev na tem področju narodnega življenja; k tem členom oziroma k temu problemu je pripomnil zastopnik Primorskega dnevnika na tiskovni konferenci, da ta šola ne sme biti „italijanska šola s slovenskim učnim jezikom“, temveč slovenska šola v skladu s tradicijami, potrebami in značajem slovenstva. Nadaljnji členi govorijo o podpori slovenskim kulturnim ustanovam, o topografskih napisih, o nastavitvi Slovencev v raznih javnih ustanovah ter uradih; o regionalnem planiranju, pri katerem morajo upoštevati tudi mnenja slovenskih zastopnikov, o namestitvi občinskih in drugih uslužbencev v jezikovno mešanih območjih, o prepovedi organizacij, ki bi delovale proti slovenski jezikovni skupnosti ter o poravnavi Slovencev prizadetih ekonomskih in kulturnih krivic. Na tiskovni konferenci so k predloženemu osnutku zavzeli stališče zastopniki raznih slovenskih ustanov in raznih političnih mišljenj.

Druga važna novica, ki jo je prinesel Primorski dnevnik o življenju Slovencev v Italiji je, da bo predsednik vlade sprejel delegacijo Slovencev. Tako se bo uresničil prvi uradni razgovor med Slovenci in predsednikom vlade Colombom. Podlaga razgovorov bo pismo, ki ga je lani naslovlilo 27 podpisnikov na predsednika vlade. Pismo vsebuje pet točk. V teh točkah zahtevajo Slovenci razveljavitev vseh fašističnih zakonov, zaščito manjšine na političnem, gospodarskem in kulturnem področju; razčiščenje kompetenc v zvezi z manjšino med državo in deželno; upoštevanje slovenske narodnostne skupnosti kot neodločujočega faktorja ter takojšnje razpravo o zakonskih osnutkih, ki so bili predloženi parlamentu za razrešitev vprašanj slovenske narodnostne skupnosti. Med temi pa je sedaj tudi zakonski osnutek poslanca Fortuna.

je objavila protestno izjavo. Posebno ostro pa so protestirale komunistične partije arabskih dežel, ki so od Sovjetske zveze zahtevale, da naj prekine vse stike, politične in gospodarske, s Sudanom in z državami, ki Sudan podpirajo.

Zdaj vemo

Ze zadnjič smo dvomili v verodostojnost poročila deželne tiskovne službe o Bračičevem obisku na Koroškem (SV, šte. 29, str. 1 „Zakaj vselej nejasnosti“). Bračičev odgovor Našemu tedniku (29. julija 1971) razkriva neodgovorno manipulacijo oziroma laž imenovane službe.

Tovariš minister v svojem pismu poudarja, da se o obisku delegacije ni sestavil noben komunike in da je bil obisk na Koroškem „predvsem strokovno informativen“. Bračič poroča nato o poteku obiska. O drugem močno osporavanim stavku pravi: „V drugem stavku, ki ga v zvezi s tem citirate (mišljeno odprto pismo NT — opomba uredništva), pa je izpadla ali pa bila izpuščena uvodoma izrečena beseda — 'želimo'. Tako se je stavek glasil: 'Želimo, da bi življenje v tem prostoru potekalo tako, kot želijo ljudje, da bi živeli srečno in zadovoljno'. S tem je imel stavek seveda povsem drugi smisel in namen. Želim živeti v prepričanju, da je do te razlike prišlo zaradi nepopolnega zapisa iz slovenščine v nemščino prevedenih besed in ne z namenom spreminjanja bistva.“

O vtisih obiska šole v Božjem grobu piše minister: „Ocenili smo seveda lahko le tisto kar smo slišali in videli, torej je lahko napravila na nas vtis samo praksa dvojezičnega pouka na osnovni šoli v Božjem grobu, nikakor pa ne praksa dvojezičnega šolstva na Koroškem na sploh, kot je mogoče povsem napačno sklepati iz naslovov treh koroških dnevnikov, ki jih navajate (mišljen NT — opomba uredništva).“

Zato tudi ocenjujem te naslove za samovoljne, tendenciozne in v bistvu napačno prikazovanje dejstev.“

Deželna tiskovna služba je nadalje v poročilu zamolčala, da so člani delegacije vprašali, „je na vseh dvojezičnih šolah tako kot na teji“ in da je bil odgovor s koroške strani negativen.

Minister nato zahteva izpolnitev člena 7 državne pogodbe.

Bračič pravi, da je bila delegacija pred obiskom dobro poučena o dvojezičnem šolstvu na Koroškem in se nazadnje sprašuje: „Zato se še toliko bolj upravičeno vprašujem, komu je bilo potrebno tendenciozno pisanje, komu naj bi služilo, koga potolažilo!“

Proslave v Sloveniji

Po vsej Sloveniji so se pretekli četrtek spominjali 30. obletnice dneva vstaje. Osrednja proslava tega zgodovinskega dneva je bila, kot smo že na kratko poročali, v belokranjskih Lokvah. Na tej proslavi so bili prisotni vsi vidnejši slovenski druženo-politični delavci. Govoril je predsednik Izvršnega sveta SRS Stane Kavčič. V večjih krajih Slovenije so pripravili krajevne proslave. Na Klopnem vrhu je udeležencem spregovoril edini preživeli borec pohorske čete Boris Čizmek-Bor; na proslavi celjske in šentjurske občine na Resevni pa je govoril množici inž. Andrej Marinc. Trboveljski rudarji so praznovali na Vrheh nad Trbovljami, hrastniški steklarji pa na Gorah.

Predsednik izvršnega sveta SRS se je v svojem govoru najprej spomnil tistih, ki so pred 30 leti začeli boj za neodvisnost. Odločno je poudaril, da Slovenija hoče ostati zvesta revolucionarnim tradicijam in da hoče braniti, kar si je tako težko priborila. Kavčič je nato prešel na razvoj Slovenije in Jugoslavije v zadnjih 30 letih ter nazval revolucionarno dinamiko razvoja, ki ga mnogi v svetu ne razumejo, in dejal: „Čestokrat so mnogi ljudje pri nas in naši prijatelji v tujini zaskrbljeni nad vsem tem nemiro, ki ga vidijo in čutijo pri nas. So seveda tudi taki naši nasprotniki in sovražniki, ki hočejo videti v vsem tem nekakšno slabost, nekakšno rahljanje naših temeljev in se sprašujejo o našem nadaljnjem obstoju, o naši prihodnosti in naši trdnosti.“ Zavrnil je tiste, ki vidijo v vsaki diskusiji v Jugoslaviji že nevarnost za razpad države. „Očitno je, da je vse to dokaz za to, da gremo silno hitro naprej, da je pri nas vsak dan več demokracije in da v reševanju družbenih problemov sodeluje čedalje več delovnih ljudi, čedalje več neposrednih proizvajalcev in čedalje več samoupravljalcev“, je menil predsednik Izvršnega sveta. Govornik se je dotaknil še najnovjših ustavnih reform in rekel, da dajejo te reforme

vsakemu narodu in vsaki republikli nove možnosti. „Vso družbo in družbene odnose razvijamo tako, da bo usoda vsakogar, posameznika, gospodarske organizacije, republike in vsakega naroda v Jugoslaviji še bolj odvisna od tega, kako se bo postavil, kako bo delal, kako bo gospodaril in kakšna bo njegova ustvarjalnost. Na tej podlagi resnično lahko gradimo naprej in to so novi vzvodi, ki nam bodo omogočali še hitrejše napredovanje na vseh področjih našega življenja. Ob vsem tem gradimo seveda tudi našo slovensko samoupravno državnost, ki je vsekakor ena od pomembnih dejavnikov našega hitrejšega napredka.“

Boris Čizmek-Bor je na proslavi na Klopnem vrhu orisal vlogo KP v Osvobodilni fronti ter menil, da je najučinkovitejši odpor proti vsem pritiskom krepitev demokratičnih, samoupravnih odnosov. Sekretar sekretariata CK ZKS inž. Andrej Marinc je na proslavi pod Resevno rekel, da je izhodišče razvoja pravica, da občan sam odloča o svoji usodi. Nadalje je dejal, da je treba zagotoviti kmečkemu človeku ustrezen družbeni položaj, nazadnje pa je še spregovoril o sedanjih vlogi, nalogah in družbenem položaju Zveze komunistov.

Spremembe v občinskih strukturah Koroške

Diskusija o preureditvi občinskih struktur na Koroškem je v polnem teku. Listi, ki so v lasti Avstrijske ljudske stranke in listi, ki stojijo blizu tej stranki prinašajo skoraj dnevno poročila o protestih iz občin, ki naj bi bile spojene z drugimi občinami ali pa razdeljene na več občin. Pri teh poročilih je opaziti, da letljo ozke puščice na uradnike koroške deželne vlade, ki so izdelali uradni načrt. Ti uradniki so dobili nalogo od strani deželne vlade. Študijo pa so zahtevale od koroške deželne vlade vse tri v deželnem zboru zastopane stranke. To pa seveda koroški časopis ljudske stranke velikodušno spregleda. Pričakovali je, da bo uradni predlog postal tudi predmet volilnega boja. Verjetno na Koroškem niso računali z jesenskimi volitvami.

Koroške Slovence predvsem zanima, kako bodo izgledale bodoče občine dvojezičnega ozemlja. Slovincem navzgor preureditev občin predvsem psihološke probleme. Kako bo z družbenopolitičnim in kulturnim

življenjem v novih občinah; kakšna vprašanja se bodo zastavljala koroškim Slovincem na šolskem področju itd.

V velikovškem okraju naj bi občina Djekše dobila približno polovico občine Vovbre

ter male predele občine Grebinj. Za občino Grebinj predvideva uradni načrt mejne korekture s sedanjima občinama Vovbre in Djekše, priključeni naj bi pa bili deli (dve tretjini) občine Puštritz. Močno se bo povečala površina velikovške občine. Priključili naj bi Velikovcu sledeče občine oziroma predele občin: Št. Peter na Vašinjah, Važenberk, Tinje in Vovbre. Občina naj bi po teh načrtih štela 10509 prebivalcev. Občina Ruda ostane po načrtih v sedanjih mejah. K občini Pliberk naj bi bila po uradnem načrtu priključena občina Suha. Do mejnih korektur naj bi prišlo še v sledečih podjunskih občinah: Dobrla vas, Žitara vas, Železna Kapla-Bela ter Škocijan; občini Globasnica in Bistrica nad Pliberkom naj bi bili združeni v eno občino. Občina Galicija ostane nespremenjena.

Bolj zapleten je položaj v celovškem okraju. Navedli bomo seveda le občine, ki ležijo v dvojezičnem ozemlju. Naslednje občine ostanejo po načrtu nespremenjene: Šmarjeta in Rožu, Sele, Kotmara vas, Bilčovs, Hodiše, Otok, občine severno od Vrbskega jezera razen Kostanj. Občini Škofiče naj bi bili priključeni dve tretjini občine Loga vas; občina Bistrica v Rožu dobi, če izvedejo načrt, predele občine Svetna vas, ter majhen del občine Slovenji Plajberk; k občini Borovlje pride skoraj vsa občina Slovenji Plajberk ter manjši del občine Svetna vas. Po načrtu bo občina Žihpolje odstopila majhen del občini Zrelec, kateri naj bi bila priključena občina Radiše, deli občine Medgorje ter predel občine Trdnja vas; z Vetrinjem zagolovo računa mesto Celovec; za Celovec in Beljak obstaja več variant, ki so vzbudile veliko protestov. Grabštanj naj bi dobil del občine Medgorje; občini Otmanje in Št. Tomaž bosta združeni, priključen bo še del Trdnje vasi; Pokrče ostanejo nespremenjene.

V Ziljski dolini naj bi prišla občina Brdo h Šmohorju; Goriče, Št. Stefan na Zilji, Blače ter majhni predeli občine Brdo naj bi bili združeni v eno samo občino.

V beljaškem političnem okraju naj bi po uradnih načrtih pravtako prišlo do večjih sprememb. Čajna, Bistrica na Zilji ter predel občine Straja vas bodo združeni v eno občino; del Straje vasi pride h Podkloštru; občine Št. Jakob v Rožu, Bekštanj, Rožek, Ledince ostanejo take kot so; za občino Marija na Zilji se še ne ve kaj točnega; med tem ko nekateri želijo, da pride ta občina k Beljaku so drugi za samostojnost občine. Vernberku naj bi priključili del Kostanj; občina Vrba naj bi pravtako dobila predele Kostanj ter del Loge vasi.

naftovoda Adria—Dunaj z edino razliko, da mejo ne bo prestopil šele pri Würmlachu, marveč že ob cestnem mejnem prehodu Podklošter—Trbiž. To pomeni, da bo po naših krajih speljan od prestopa Drave pri Žvabeku južno od Drave do Podkloštra skozi vsa zemljišča, skozi katera je speljan naftovod. Ker naj bi bil zgotovljen že do leta 1973, je treba še letos računati s pričelkom pogajanj za odškodnino.

Koncern Alpine napreduje

Veliko avstrijsko podjetje Alpine je v zadnjem letu znatno dvignilo svoj promet. Ta koncern ima svoja podjetja porazdeljena skoraj po vsej Avstriji. Največ jih šteje na Štajerskem. Na Koroškem pripadajo koncernu tovarna Kestag v Borovljah ter rudnik v Hüttenbergu. Podjetja Alpine zaposlujejo več kot 25.000 delavcev in nastavljenecv. V lanskem letu je znašal celotni promet koncerna 8,6 milijard šilingov. S tem se je dvignil promet za 17 odstotkov v primerjavi z letom 1969. Začetka leta 1970 so dosegli za izdelke podjetij Alpine večje cene kot preteklo leto. Cene za eksportne izdelke so začele padati šele sredi leta. Večja množina izdelkov in boljše cene so privedle do znatnega povišanja prometa. Tako znaša neobdavčen profit 550 milijonov šilingov, izkazan obdavčen profit pa 124 milijonov šilingov. Razmerje med lastnim in tujim kapitalom je 44:56. Financiranje Alpine je označil predstavnik podjetja za solidno in v mednarodni primerjavi za ugodno. Povečanje produktivnosti je doseglo podjetje v skoraj vseh panogah; edino produkcija premoga je nazadovala. Alpine pa kljub temu skrbi za 73 odstotkov izkopa premoga v Avstriji.

Koroška podjetja tega koncerna so seveda pri konjunkturi soudeležena. V Hüttenbergu se je dvignil izkop rude za 3,3 procenote na 240.000 ton. Ko so vprašali predstavnika podjetja o bodočnosti tega delovnega mesta, je le-ta omenil poskusna kopanja v okolici Hüttenberga. Kake bolj konkretne izjave pa ni bilo čuti.

Podjetje Kestag v Borovljah je v preteklem letu doseglo nad 300 milijonov prometa. Promet se je dvignil za 65 milijonov šilingov ali 27 odstotkov. Od tega odpade približno ena tretjina na izvoz. Pri izdelkih žice so dosegli po letih najboljšo ceno. Od septembra naprej pa so tudi v Borovljah začutili pojemanje povpraševanja in močno padanje cen žičnih izdelkov.

Tovarna Kestag v Borovljah izdeluje še razna orodja. Promet v tej panogi je znašal v lanskem letu nad 50 milijonov šilingov. Letos je padlo povpraševanje po žičnih izdelkih za okroglo tri procenote. Pri prodaji orodja pa niso zaznali nobenega nazadovanja. Slej ko prej vlada za te izdelke živo zanimanje.

Borovelska občina je podjetju že odobrila kredit, ki bo služil za izgradnjo dela obrata, kjer bodo proizvajali lito jeklo.

Sporazum glede plinovoda perfekten

Speljan bo vzdolž AWP naftovoda

Po razmeroma dolgotrajnih pogajanjih sta se Italijanski državni koncern ENI in avstrijsko poddržavljeno podjetje industrije mineralnih olj ÖMV zadnji teden sporazumela glede gradnje plinovoda iz Sovjetske zveze skozi Avstrijo v Italijo. Sporazum je zgotovljen in bo v prihodnjem tednu podpisan. Plinovod skozi Avstrijo bo zgotovljen do leta 1973.

Kakor smo že poročali, sta se leta 1969 Sovjetska zveza in imenovani italijanski koncern sporazumela, da bo Sovjetska zveza Italiji letno dobavila 10 milijard kubičnih metrov zemeljskega plina, ki ga bo po svojih plinovodih dostavila do avstrijsko-češko-slovaške meje pri Bratislavi. Italijanski koncern se je obvezal, da bo od tod naprej za gradnjo plinovoda skrbel sam. Ker je na tem plinu imela interes tudi ÖMV, je prišlo pri pogajanjih za speljavo plinovoda skozi avstrijski teritorij tudi do vprašanja, koliko plina bi bil ENI pripravljen odstopiti

za oskrbo Štajerske in Koroške, po katerih ozemlju bi bil v glavnem speljan.

Pogajanja so bila zaključena s sporazumom, da bo ENI odstopila ÖMV letno 3 milijarde kubičnih metrov zemeljskega plina iz omenjenega plinovoda, ÖMV pa se bo zato s 15 odstotki udeležila na gradnji plinovoda, ki bo stala okroglo tri milijarde šilingov. Obratovanje plinovoda bo skupna zadeva obeh družb, pri čemer bo ÖMV udeležena z 49, ENI pa s 51 odstotki.

Nadalje sta se imenovani družbi sporazumeli, da bo plinovod speljan vzdolž trase

Novi rekordi v turizmu se obetajo

Val turistov, ki ga vsako leto v tem času doživljamo, je letos večji kot je bil kedajkoli prej. Ceste so natrpane z avtomobili, med katerimi inozemski skoraj prevladujejo. Enako so natrpani turistični centri v deželi. Pa tudi v odročnejših krajih je znatno več turistov kot jih je bilo v prejšnjih letih. Vse to kaže, da bomo letos v deželi in s tem tudi v Avstriji zabeležili rekordno turistično leto, tako po številu nočitev kot po prilivu turističnih deviz.

Tako oceno turističnega leta 1970/71 ne dovoljuje le razvoj turizma v prvih treh mesecih poletne turistične sezone, marveč tudi bilanca zadnje zimse sezone. V tej sezoni so v državnem merilu našli 21.633.200 turističnih nočitev. S tem se je v primerjavi z zimsko sezono 1969/70 njihovo število povečalo za 9,2 odstotka, nočitve inozemskih turistov, ki so predstavljale dobri dve tretjini celokupnih nočitev, pa so porasle celo za 11,9 odstotka.

Se bolj očitno je v minuli zimski sezoni porasel dotok turističnih deviz. V primerjavi z zimsko sezono 1969/70 je porasel za 21 odstotkov na 10,1 milijarde šilingov. Ker so isto-

časno avstrijski turisti v inozemstvu s 3,2 milijarde šilingov porabili le za 12 odstotkov več deviz kot v sezoni poprej, se je aktivni saldo bilance turističnih deviz povečal za 25 odstotkov na okroglo 6,9 milijarde šilingov.

Kakšen obseg utegne zavzeti bilanca letošnje poletne turistične sezone? Vreme je zaenkrat kolikor toliko ugodno, na mednarodni politični pozornosti ni nevarnosti, da bi prišlo v bližini Evrope do nepričakovanih napetosti. Poleg tega doživljajo dežele, od koder prihajajo inozemski turisti, ugodno gospodarsko konjunkturo, enako kot jo doživljamo v naši državi. Doslej se je tudi izkazalo, da inozemskih turistov podražitve ne motijo.

Tako izgleda, da bo letošnja poletna sezona prinesla še večji porast turističnih nočitev kot lanska. V lanski poletni sezoni pa so s 64,75 milijona našli za 13,1 odstotka turističnih nočitev več kot v isti sezoni leta 1969. Priliv turističnih deviz se je v isti primerjavi povečal za 29 odstotkov na 17,1 milijarde šilingov. Ker so avstrijski turisti porabili deviz v inozemstvu povečali le za 4 odstotke na 5,4 mi-

lijarde šilingov, se je aktivni saldo turistične bilance povečal za 45 odstotkov in je znašal 11,8 milijarde šilingov.

Spričo teh primerjav in živahnega prometa na cestah upravičeno lahko pričakujemo, da se bo v turističnem letu 1970/71 število turističnih nočitev gibalo med 85 in 90 milijonov in da bo naša država z inozemskimi turisti pridobila deviz v vrednosti okoli 30 milijard šilingov bruto.

Kar tiče turizma na Koroškem, je precej gotovo, da bo v tekočem turističnem letu število nočitev prekoračilo 15 milijonov. Že lani smo lahko zabeležili 14,5 milijona nočitev. Če bodo ob letošnjem porastu v poletni sezoni turistične postelje bolj zasedene kot so bile lani, je drugo vprašanje, kajti njihovo število se je že med 31. avgustom 1969 in istim dnem 1970 povečalo od 177.711 na 184.187. Od tedaj naprej pa je gotovo naraslo na 190.000. Tako ob vsem optimizmu pri nočitvah izgleda, da dejansko koristi turističnega gospodarstva od letošnjega turističnega navala ne bodo večje od lanskih.

(bl)

POŠIROKEM SVETU

MALAGA — Podpredsednik ZDA je obiskal na svoji „turneji dobre volje“ deset držav. Kot zadnjo državo je obiskal Portugalsko.

ATLANTA — Bivši ameriški zunanji minister Dean Rusk predvideva, da bo Ljudska republika Kitajska sprejeta v OZN letos ali pa prihodnje leto. Potovanje ameriškega predsednika na Kitajsko je Rusk označil kot zelo pomembno. Nekdanji minister Kennedyjeve in Johnsonove administracije poučuje zdaj pravo na univerzi v Georgiji.

PARIZ — Številni Francozi se vračajo predčasno iz svojih dopustov v Španiji. Na Iberijskem polotoku je izbruhnila kolera. Strah pred to boleznijo jih je pripeljal do sklepa, da se čimprej vrnejo domov. Turisti so zvedeli za bolezen iz radijskih poročil francoskih radijskih postaj. Trdijo, da španski tisk in radio o izbruhu bolezni nista poročala. Hkrati pa je v Franciji velik naval na zdravstvene ustanove. Izletniki, ki hočejo preživeti svoj dopust v Španiji, se dajo pred potovanjem cepiti.

BEIRUT — Sudansko poslaništvo v Beirutu je sporočilo, da je Sudan pretrgal diplomatske stike z Irakom. Poslaništvo je ob tej priložnosti Irak obtožilo, da se je vmešal v notranje zadeve Sudana.

BRIONI — Predsednik Jugoslavije je v soboto sprejel odpravnika zadev sovjetskega veleposlaništva v Jugoslaviji, Dimitrija Sejavana; za sprejem je zaprosil sovjetski diplomat. Ob tej priložnosti je predsedniku Titu izročil osebno sporočilo sekretarja CK KP Sovjetske zveze Leonida Brežnjeva.

SINGAPUR — General Thieu, vodja saigonskega režima, je pred kratkim dejal, da ne misli kandidirati za predsednika. V soboto pa je bilo sporočeno, da se je Thieu premislil in da je napovedal kandidaturo. Vendar imenovani general nima dosti upanja na zmago. Kot znan „jastrebec“ ne paše nikakor v sedanjo politiko ZDA, ki želijo demokratično obliko volitev. Pričakujejo, da bosta njegova tekmeca — maršal Kao Ky in general Duong Van Minh, imenovani „veliki Minh“ — svoje kandidature napovedala do 29. julija.

BONN — Kancler ZRN Brandt je na tiskovni konferenci izjavil, da pričakuje, da bodo štiri velesile še letos zadovoljivo rešile berlinsko vprašanje. Brandt je govoril o bilanci „polčasa“ koalicijske vlade socialnih demokratov in liberalcev. Po mnenju kanclerja je ta bilanca pozitivna. Govoril je še o vzhodni politiki vlade, o mednarodski pogodbi ter o varnostni konferenci.

ZAGREB — Na tiskovni konferenci so obvestili novinarje, da je predsedstvo mestne konference ZK Zagreba izključil iz članstva ZK dr. Djodana in dr. Veselico, ker so ugotovili, da njuno politično delovanje ni bilo v skladu s programom, sklepi in statutom ZKH in ZKJ. Sklep so sprejeli po širši proučitvi problema z republiškim družbenopolitičnimi organizacijami.

BUENOS AIRES — Čilski predsednik Salvador Allende se je v petek v mestu Salti na severu Argentine sešel s predsednikom Alejandro Lanussejem. To je prvi obisk čilskega predsednika v tujini, odkar je jeseni postal predsednik.

LONDON — Britanske oblasti imajo vedno huje težave s Severno Irsko. Člani Irske republikanske armade so v zadnjih dneh in tednih organizirali več akcij. Iz bolnice so ugrabili svojega ranjenega tovariša. Pri tem so bili preoblečeni v zdravnike in bolniške sestre. Veliko škodo je povzročil bombni napad na sodobno tiskarno „Daily Mirrorja“ in na skladišče pivovarne „Guinness“. Atentati gredo zelo na živce britanskim vojaškim oblastem in ulstrski vladi. Konec tedna je poveljstvo organiziralo prvič večjo racijo. Obkolili so okoli 100 hiš in jih preiskali. Voditelji Irske republikanske armade pa so bili o tej akciji verjetno že prej obveščeni. Racija ni prinesla nobenih rezultatov. Hude probleme z opozicijo ima premier Faulkner. Opozicija — socialni demokrati in laburisti — so zapustili parlament. Bojevitav protestantska fanatika, duhovnika Ian Baisley in William Deatie pa sta predsedala iz vladnih klopi na izpraznjene opozicijske klopi in zahtevala od vlade, da ju prizna kot „uradno“ opozicijo. Vedno več Angležev spoznava, da je problem Severne Irske kolonialnega značaja.

NEW YORK — Sekretariat OZN je objavil dnevni red letošnjega zasedanja generalne skupščine OZN, ki se bo pričela 21. septembra v New Yorku. Že na samem začetku zasedanja bodo razpravljali o sprejemu LR Kitajske v OZN. Predmet najrazličnejših ugiibanj je izvolitev generalnega sekretarja OZN. U Tan ne misli več kandidirati. Sicer pa časopisi k temu problemu prinašajo vedno znova nasprotujoče si vesti. Zambija predlaga, da se dan OZN, 24. oktober, razglasi za mednarodni praznik.

RAZPIS

Kmetijska šola v Podravljah, ki je z odlokom ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo dne 22. 4. 1971 dobila pravico javnosti,

r a z p i s u j e

vpis učencev v prvi in drugi letnik za šolsko leto 1971-72.

Pogoji za vpis:

1. V prvi letnik se lahko vpišejo učenci, ki so stari 16 let in so zaključili obvezno šolanje.
2. V drugi letnik se sprejmejo učenci, ki so uspešno zaključili prvi letnik kmetijske šole v Podravljah ali kake druge kmetijske strokovne šole.

Šola prične s poukom 3. novembra 1971.

Prošnje za sprejem je treba nasloviti do najpozneje 30. septembra 1971 na naslov: Kmetijska šola Podravlje, 9241 Föderlach-Podravlje.

Prošnjam za vpis v prvi letnik je treba priložiti zaključno spričevalo ljudske šole ali glavne šole odnosno poklicne šole (Berufsschule), v kolikor so prosilci tako šolo obiskovali.

Z uspešno zaključeno kmetijsko strokovno šolo (landwirtschaftliche Fachschule) izpolnijo učenci hkrati obveznosti glede obiska poklicne šole.

Vsa ostala pojasnila dobite pri ravnateljstvu kmetijske šole v Podravljah ali na sedežih Slovenske kmečke zveze in Kmečke gospodarske zveze v Celovcu.

Ravnateljstvo

Študentski seminar v Ljubljani

„Metodologija proučevanja regionalnih in socialno-ekonomskih problemov slovenske manjšine na Koroškem“ — to je bil naslov in namen študijskega seminarja, ki je trajal od 19. 7. do 20. 7. 1971 in ki so ga za koroške študente in srednješolce pripravili prof. dr. Vladimir Klemenčič, docent ruralne sociologije dr. Matija Golob ter njihovi sodelavci ljubljanskega geografskega inštituta. Seminar je imel nalogo, da usposobi skupino koroških študentov in srednješolcev za lastno sistematično raziskovanje in tolmačenje interesnih silnic, ki določajo družbeni razvoj.

Prvi dan seminarja so si na terenskih vajah ogledali nekatere vasi različnih tipov in gospodarskega ustroja. Spodnje Danje so bile primer za ostale in odročne kmečke gorske vasi, kjer se ljudje odseljujejo zaradi oddaljenosti industrijskih obratov in možnosti šolanja. Število prebivalcev je padlo od 200 na 80. Obdržali so se edinole šolanje kmetije ter specializirane kmetije. V Fužini na Bohinju se preživljajo predvsem z živinorejo, delavci-polkmetje pa se vozijo na delo v neugodnih razmerah v 40 km oddaljene Jesenice. Zaradi tega se je začelo tudi odseljevanje, vendar se je ustavilo, ker so se ljudje začeli baviti s turizmom. Ta pa ni donosen, razen tega pa meščani iz Ljubljane ali sploh tuji odkupujejo zemljišča in si gradijo vikende. Tako nastajajo konflikti med boljše kreditiranimi in bogatejšimi tuji ter domačini. V

Voklah pri Kranju so udeleženci seminarja spoznali agrarno vas z večjimi in modernejšimi kmetijami, ki so specializirane in vključene v združništvo. Tako jim je zagotovljena odjemalniška baza. Mehanizacija je visoka.

Naslednji dan so se koroški študenti in srednješolci seznanili z metodami raziskovanja in sistematiziranja pojavov deagrarnizacije, migracije, domačega turizma in sholariziranega kmetijstva. V dolgotrajnih pogovorih so predebatirali enakosti in razlike deagrarnizacije v Sloveniji in na Koroškem.

Težnja, da bi znanstvene metode sociološke narave uporabljali v proučevanju manjšinskega problema na Koroškem, se je med koroškimi študenti in srednješolci pojavila predvsem ob političnem delovanju v listu Kladio in ob pogledu na neokretnost in zaostalost narodnostne politike etabiliranih organizacij. Kladivarji pojmujejo, kakor znano, narodnostno problematiko kot v prvi vrsti socialno. Dojeli so, da se prepletajo narodnostni interesi z razrednimi. Kako pa se to prepletanje v vsakdanjem življenju ljudi dogaja, bodo lahko v praksi raziskali s pomočjo znanstvenih metod, ki so jih študirali na tem seminarju. Rezultati praktičnega dela pa ne bodo koristili samo njim, temveč vsem, ki se zavzemajo za socialno in narodnostno neodvisnost slovenske skupine na Koroškem.

PODELILI SO „NAGRADE VSTAJE“

Prejšnjo sredo so v Ljubljani v počastitev 30-letnice vstaje slovenskega naroda podelili šest „nagrada vstaje“. Te nagrade podeljuje vsako leto republiški odbor združenja borcev NOV Slovenije.

Slikar Stane Kumar je prejel nagrado za sliko „Prva stavka železničarjev v Ljubljani leta 1919“. Slika je le ena v množici likovnih del tega avtorja, katerega umetnost je v celoti posvečena človeku.

Franjo Bevec-Branko je prejel nagrado za kroniko „Bazoviška brigada“. Avtor je uporabil številne marljivo zbrane vire in podal slikovito, tekoče podano podobo te primorske brigade, ki jo upravičeno lahko štejemo za mednarodno.

Fran Žižek je prejel nagrado za serijo TV oddaj „Teh naših petdeset let“. Ta serija je predstavila javnosti celo galerijo nosilcev revolucionarnega in osvobodilnega boja na najrazličnejših področjih. Posebnega pomena pa je dejstvo, da je oddaja seznanila javnost z nekaterimi za slovenski narod usodnimi dogajanjem in odločitvami.

Zvone Sintič in Marica Čepe sta prejela nagrado za dokumentarni film „Ljubljana — mesto herojev“. Film je sestavljen iz arhivnih in fotografskih posnetkov in pa tudi povečanih razglasov, listin in rokopisov, ki se menjavajo s posnetki sodobne Ljubljane.

Zima Vrščaj je dobila nagrado za mladinsko radijsko igro „V odmoru pod kostanjem“. Radijska igra prikazuje delovanje ljubljanskih otrok v boju proti okupatorju. Je zelo uspešen prispevek k sodobnemu pouku najnovejše zgodovine slovenskega naroda, napisana pa je s tankim poslušom za psihološko razpoloženje in občutje mladostnikov.

Dr. Franci Derganc je dobil nagrado za knjigo spominov „Okravljena roža“. Knjigi daje osebni pristop dogodkom ne le literarno, ampak tudi zgodovinsko vrednost. Avtor je skozi oris lastnega spoznanja prepričljivo prikazal ozračje in silnice, ki so ljudi vodile k usodnim odločitvam v toku osvobodilnega boja.

Tri komedije v Spittalu

V Spittalu ob Dravi so letos stopili v enajsto leto svojih komedijskih iger. V gradu Porcia so letošnjo sezono začeli s premiero Labicheve komedije „Potovanje gospoda Perrichona“. Labiche je s to komedijo ustvaril portret francoskega buržuja 19. stoletja, vendar jo je H. C. Artmann tako verodostojno prevedel v nemščino, da je tudi danes še aktualna. Kakor v vseh desetih letih do zdaj, je tudi letos režiral intendant Wo-

chinz, in tudi igralci so znani po večini že iz zadnjih let.

Kot drugi komad igrajo kot ponovitev iz leta 1969 Molierovega „Zmedenca“, ki pa zaradi ponovitve ne trpi prav nič na kvaliteti. Ponovitev iz lanskega leta je tretji komad, komedija Španca Don Augustina Moreta y Cabana „Neudržljivi Don Diego“, ki je s ponovitvijo prav tako samo pridobila.

R A Z P I S

LITERARNIH NAGRAD

Slovenske prosvetne zveze

ZA LETO 1971

Da opogumi in podpre literarne ustvarjalce na Koroškem, je Upravni odbor Slovenske prosvetne zveze sklenil, da razpiše in podeli nagrade za literarna dela slovenskih avtorjev. Nagra-

jena dela namerava Slovenska prosvetna zveza objaviti v prihodnjih letih v okviru svojega knjižnega daru. Izid natečaja bo objavljen ob božiču 1971. Velja naslednji pravilnik:

1. Nagrade so štiri v skupnem znesku 14.000 šilingov; razdeljene so na dve nagradi za prozo (prva 5.000 in druga 2.000 šil.) ter dve nagradi za pesmi (prva 5.000 in druga 2.000 šilingov).
2. Dela morajo biti izvirna, ki še niso bila objavljena in naj bodo tematsko vezana na Koroško. Kot prispevki v prozi pridejo v poštev: roman, drama, lutkovna igra, novela ali zbirka novel, zbirka črtic in esejev. Avtorji proze in pesmi naj imajo pred očmi, da bodo njihova dela, če bodo nagrajena, objavljena v knjižni obliki.
3. Sodelovati more vsak koroški Slovenec, ki je rojen na Koroškem in je avstrijski državljan. Glede vsebine del velja edino umetniška kakovost; Slovenska prosvetna zveza avtorjev ne omejuje na določen svetovni nazor.
4. Avtorji, katerih dela bodo nagrajena, dajo z udeležbo pri tem natečaju Slovenski prosvetni zvezi pravico, da objavi nagrajena dela v knjižni obliki in jih izda v okviru knjižnega daru za leto 1972 ali pozneje. Slovenska prosvetna zveza z avtorjevim dovoljenjem lahko objavi tudi nenagrajena dela. Honorar za objavljena dela se določi sporazumno med avtorjem in Slovensko prosvetno zvezo.
5. Dela je treba poslati v dveh na stroj tipkanih izvodi na naslov: Slovenska prosvetna zveza — Literarna nagrada — 9020 Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, in sicer najkasneje do 30. septembra 1971. Rokopisi morajo biti opremljeni s šifro. Avtor mora navesti svoje pravo ime ali psevdonim na posebnem listu ter ga dati v posebno zapečateni kuverti, ki nosi isto šifro kot rokopis; zapečateni kuverti je treba priložiti rokopisu. Kuverte se odpro na dan razglasitve nagrad, to bo 20. decembra 1971. Imena nagrajenih avtorjev bodo objavljena v Slovenskem vestniku.
6. Za presojo del imenuje Slovenska prosvetna zveza petčlansko razsodišče. Glasovanje razsodišča je tajno, sklepa z navadno večino glasov. Člani razsodišča ne morejo sodelovati pri natečaju.
7. Razsodišče ima pravico odločiti, da nagrade ne bodo podeljene, če predložena dela ne dosegajo potrebne kakovosti.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

Razstava kiča

V Ljubljani v etnografskem muzeju je že dalj časa interesantna razstava, ki si je za svoj predmet poiskala zelo zanimivo področje našega vsakdanjega življenja — kič. Razstavo na Trgu herojev je pripravil dr. Gorazd Makarovič, znanstveni sodelavec etnografskega muzeja in na plakatih jo imenujejo „prvo in največjo razstava kiča na svetu“. Vsakemu, ki se mudi v Ljubljani, priporočamo, da si to razstavo nujno ogleda, in marsikdo se bo prijel za glavo, ko bo videl tam predmete, ki zavzemajo pri njemu doma častno mesto. Skozi celo razstavo pa človeka spremlja (oziroma ga terorizira) muzika, ki jo imajo nekateri za izraz pristne narodove duše.

Norbert Artner †

Preteklo soboto je v deželni bolnišnici v Celovcu umrl direktor deželne konzervatorija in deželne šolske glasbenega zavoda profesor Norbert Artner v starosti 49 let. Kot komponist, dirigent in glasbeni vzgojitelj je bil Artner znan preko koroških meja.

TO NE SVETINA

81

UKANA

DRUGA KNJIGA

Drugi je že izgubil živce in se skušal skriti za bližnje drevo. Tako so si stali nasproti z orožjem v rokah in nezaupanjem v srcu.

„Čemu zaostajata?“

„Moj sovaščan ne more naprej. Ti si mlad in zdrav in ti ni mar za nas starejše, bolne,“ je dejal z očitajočim glasom.

„Vojna je. Ne moremo se ozirati na vse,“ je Vojko posnelal Pajka in ostro dejal: „Sedaj bosta hodila pred menoj. Povzpeli se bomo na tisti greben in se razgledali po globeli, od tam je bilo slišati streljanje.“

„Vadnik si, pojdi prvi! Ali se jih bojiš?“ se je spaciil kocinasti in oči so se mu zlobno zalesketale.

„Ne, vidva pojdetta naprej. Ne bom vaju stalno čakal, ne trpij vaju za hrbtom. Ni mi všeč vajino obnašanje.“

„Nama pa tvoje obnašanje ni bilo nikoli všeč.“

„To me sedaj ne zanima. Izvršiti moramo nalogo brigadnega komandanta in jo tudi bomo...“

„Zastran naju jo lahko izvršiš. Midva sva sklenila ravnati po svoje,“ je rekel kosmati že zelo predrzno in odločno.

„Kaj to pomeni?“ ju je osuplo vprašal Vojko. „Nimata pravice sama odločati, kje bosta.“

„Imava jo, ker si jo bova vzela. Ni nama všeč pod

vašim poveljstvom. V domače kraje greva, tudi tam so partizani.“

„Dezertirala bosta?“

„Ne. Samo šla bova, pa če ti je prav ali ne.“

Po teh besedah je bilo vse tiho. Gledali so se nepremično, s puškami v rokah. Vojko si je bil na jasnem, da bo moral ukrepati naglo in odločno. Precej jih je že dezertiralo iz enot — vzroki za to so bili različni — toda ta dva sta dišala po belih. Svarun je bil povedal za javko in lahko bi izdala smer umika brigade, kar bi sovražnik takoj izkoristil — lahko bi napadel gozd ob mlinih z letali. To nakano jima bo preprečil z zvijačo.

Naravno se je nasmehnil in ravnodušno dejal:

„Ne bom vama branil. Toda vajina odločitev je slaba. Dezertirerje ustrelijo. Konec vojne se bliža, zakaj bi postala izdajalca? Molčal bom, da sta hotela iti, častna beseda. Pojdimo in izvršimo nalogo, važna je za brigado.“

„Tega ti ne verjamem. Odločila sva se in šla bova. Ne boš naju pregovoril.“

„Če je tako, vaju ne bom pregovarjal. Sedaj sta naša sovražnika in vaju moram ubiti.“

Kosmati se je zakrohotal:

„Poglej, dve puški sta namerjeni vate. Ubil boš enega, drugi bo tebe.“ Tedaj je videl, kako se je sovaščan prestrašil, pa je ubral druge strune: „Zakaj bi se pobijali? Saj nismo sovražniki... in ti nisi sodišče. Ne bova izdala vojske. Jaz sem prestar za brigado. Premisli! Mene so poslali v brigado terenci, da lahko zapeljujejo mojo ženo. Njega pa zato, ker jim je očital, da hrane, ki jo pobirajo za parlizane, ne izročajo brigadi, ampak jo sami pojedjo, vojska pa strada. To je vsa najina krivda, pa naju ubij... Vem, da si jih že dosti. Sam si, ne razumeš nas, ki imamo otroke. Pet lačnih je doma, žena je sama in še lahkomišelna povruha. Če ni res, naj oslepim.“

Vojko je okleval. Naj pritisne? Če ju razoroži in pripelje v brigado, ju bodo poslali v delavski bataljon, od koder bosta prav gotovo ušla. In kaj, če je res, kar tveže kocinar? Lahko bi jima storil neodpustljivo krivico. Zato je dejal: „Dobro. Nimam kaj izbirati. Sam bom opravil nalogo in poročal.“

„Kar poročaj. Midva sva ti hvaležna, da si se premislil. Morda boš kdaj tudi ti v stiski in naju boš razumel.“

Spogledala sta se in se začela z naperjenima puškama umikati ritenski od drevesa do drevesa. Utonila sta za debli in tudi sam je zdrknil v zaklon k debelemu drevesu. Sam ni vedel, kam bi se obrnil: v smer, od koder je bilo čutili Nemce, ali proti njima. Hudo je pobijati svoje — in morda sta celo nedolžna. Hudičeva je ta vojna, ko nikdar ne veš, kje in kdo je sovražnik.

V pramenu sonca ju je zagledal daleč v gozdu, potem pa sta izginila. „Naj gresta k hudiču,“ si je dejal in se odplazil na greben.

„Norec si,“ je dejal kocinasti premljevalcu, ko sta se skrila za prvo skalo. „Toliko da nisem dovolj tebe izgubil glave. Če ga ne bi bil preslepil, bi bila mrtva. Ta rdeči zagrizenec je najurnejši in najboljši strelec.“

Fant je skomignil z rameni: „Bolje je, če gre brez ubijanja. Sicer pa v postojanki lahko rečeva, da sva ga ubila. Verjeli bosta.“

„Seveda jih lahko naplahtava. Toda v brigadi bo povedal. Iskal naju bo VOS. Pri tebi in meni doma bo napravila vsaka brigada revkizicijo, ki bo šla v Dolomite. To ti gofovo ni prišlo na misel. Če pa izgine, nas bodo imeli vse tri za padle.“

„Morda imaš prav.“

„Ubil ga bom, ko prav nič ne bo slutil...“

„Dovolj sva daleč.“

Gradiščanski Hrvati in koroški Slovenci so se predstavili

Kadar poročamo o kulturnih prireditvah Slovenske prosvetne zveze, Slovenskih prosvetnih društev ali drugih kulturnih organizacij, pri le-teh po večini gre za prireditve, ki so namenjene našemu človeku. V zadnjem času pa se vse bolj uveljavljajo tudi prireditve, namenjene turistom. S tem so slovenske kulturne organizacije in društva začrtala novo pot, pot, ki koroškim Slovencem omogoča, da slovensko prosveto pokažejo tudi pripadnikom drugih narodov, ki v poletnem času prihajajo v naše kraje na oddih. Te prireditve so za koroške Slovence pomembne predvsem zato, da tujci spoznajo, da v deželi živita dva naroda.

Zavedamo se, da s temi prireditvami ne bomo storili nobeno čudo. Vemo, da zaradi tega naš položaj v borbi za naše narodnostne pravice ne bo boljši. Toda eno je gotovo: s temi prireditvami naši prosvetaši predstavljajo deželo takšno kakršna v resnici je. In marsikdo izmed gostov na široko odpre oči, ko zve, da v tej deželi prebivamo tudi Slovenci. Ne bomo razmišljali o tem, kakšna je reakcija posameznika, vendar moramo zapisati, da so take prireditve, kjerkoli jih nam uspe organizirati, naletele na dober odmev in jih gostje radi obiskujejo. Drži, da po takih večerih steče beseda o nas, naši pesmi, naši kulturi in da se turisti, ko pridejo v svoje domače kraje radi spominjajo na doživljanje na dopustu.

Slovenska prosvetna zveza je v torek 21. in sredo 22. julija letos priredila v Logi vasi in v Krivi Vrbi za turiste večer, na katerem so poleg naših domačih kulturnih skupin sodelovali tudi gradiščanski Hrvati. To sta bili prvi prireditvi na katerih sta se tujcem predstavili obe narodni skupnosti v Avstriji — gradiščanski Hrvati in koroški Sloven-

ci. Nastop v Krivi Vrbi pa je bil prvi, katerega je Slovenski prosvetni zvezi uspelo prirediti v enem izmed turističnih centrov ob Vrbskem jezeru. S tem je SPZ uresničila oz. pričela načrt, da s svojimi kulturnimi skupinami prireja nastope tudi v krajih, kjer to doslej ni bilo mogoče.

Kot je znano, goji Slovenska pro-

svečna zveza s Kulturnim društvom na Gradiščanskem že vsa povojna leta kulturno izmenjavo in prijateljske stike. Gostovanje študentskega

izrekel posebno dobrodošlico tudi gostom z Gradiščanske. Nekaj besed je v imenu turističnega urada občine Loga vas spregovoril Stanko Černic. Le-ta je v svojih besedah navzoče seznanil tudi s političnimi problemi logovaške občine, zlasti kar se tiče načrtovane združitve občin.

Spored se je harmonično odvijal od točke do točke. Vsi, ki so sodelovali, so pri publiku bili deležni prisrčnega sprejema in so za vsako izvedeno točko bili nagajeni z navdušenim aplavzom. Posebno navdušili so naši gostje z Gradiščanske. Njihov spored ni navdušil zgolj zaradi lepih narodnih noš, v katerih so nastopali, ampak njihov temperament odnosno plesi. Tu moramo izreči vse priznanje Štefanu Krallu in Milanu Kornfeindu, ki sta odgovorna za študij in izvedbo narodnih plesov ter odgovornemu vodji celotnega ansambla učitelju Mirku Berlakoviču, ki v skupini vodi tamburaški ansambel in pevski zbor. Predstavili so se s kvalitetnim sporedom. Naši domači pevci tako iz Loge vasi kot iz Bilčovsa, ki so nastopali pod vodstvom Stanka Černica in Valentina Kapusa, so k uspehu celotne prireditve doprinesli svoj delež in so pred publiko dostojno zastopali koroške Slovence.

Enak uspeh kot v Logi vasi so prireditelji in nastopajoči zabeležili tudi v Krivi Vrbi. Tam je poleg gradiščanskih Hrvatov s strani SPZ sodeloval moški pevski zbor, ki ga vodi Vladimir Prušnik in instrumentalni ansambel SPD „Zarja“ iz Železne Kaple. Nastop v Krivi Vrbi je bil v okviru kulturnih prireditev za tujce v kopališki dvorani (Kursaal). Čeprav je v tej dvorani vsak dan druga prireditev, je obisk te naše prve prireditve v Krivi Vrbi bil edinstven uspeh. V imenu prireditelja je občinstvo pozdravil dr. Jožko Buch, ki je predstavil sodelujoče in napovedoval tudi posamezne točke sporeda. Omeniti moramo, da je med občinstvom v Krivi Vrbi bil tudi predsednik Hrvaškega kulturnega društva iz Železna dir. Alfons Konfeind.

Če ob zaključku tega poročila povemo, da so s tema dvema nastopoma bili zadovoljni tako naši gostje z Gradiščanske, kot naše skupine, predvsem pa številni obiskovalci — zlasti tujci, potem je to za prireditelja, Slovensko prosvetno zvezo lepo priznanje. Po uspe-

folklornega ansambla „Kolo-Slavuj“ na Koroškem je bil eden izmed nadaljnjih členov tega sodelovanja. Naši prijatelji z Gradiščanske so se namreč vračali s turneje po Jugoslaviji, kamor jih je povabil njihov matični narod. Njihov zadnji nastop je bil na Bledu, kjer jim ga je na predlog SPZ omogočil občinski svet Zveze kulturno prosvetnih organizacij v Radovljici. Prvi skupni nastop na Koroškem je bil pri Cvetniku v Logi vasi. Tam sta poleg gostov z Gradiščanske sodelovala moški pevski zbor logovaškega prosvetnega društva in moški pevski zbor SPD „Bilka“ iz Bilčovsa. Čeprav je prireditelje glede obiska teh večerov nekoliko skrbelo, je ta skrb bila odveč, kajti dvorana pri Cvetniku v Logi vasi je kmalu bila tako zasedena, da ni mogla sprejeti vseh obiskovalcev. Premnogi obiskovalci so se morali zadovoljiti s stojšči, nekateri pa so celo stali zunaj dvorane. Pri tem moramo poudariti, da je med obiskovalci bila večina turistov z Loge vasi in okoliških krajev. Med obiskovalci pa je bilo tudi precej domačinov, med njimi deželni poslanec Hanzej Ogris, ki ga je v imenu prireditelja — Slovenske prosvetne zveze — pozdravil predsednik Hanzej Weiss, ki je

OBVESTILO

Bralce našega lista obveščamo, da bo v nedeljo 1. avgusta 1971 v Selah Gasilska veselica.

Ob tej priložnosti bodo blagoslovili novo motorno brizgalko.

V ta namen so pripravili tudi kulturni spored, ki bo sledil gasilskim vajam ob 15.30 uri. Na sporedu bo pevski koncert, na katerem bosta sodelovala zbor OGB Borovlje in kvartet „Zvonček“ iz Slovenije. Za tem bo gasilska veselica, na kateri bo igral znani instrumentalni ansambel „Štirje Kovači“.

Ljubitelji vokalne in narodne glasbe ter proste zabave dobrodošli!

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO V CELOVCU

vabl na izlet na

OBIR

ki bo v nedeljo, 1. avgusta.

Dobimo se med 3/45 in 5. uro pri Trklju, 4 km vzhodno od Sel. Od tam se peljemo do Kacmuna, gremo na Obir na Eisenkappler Hütte in po drugi poti nazaj do Kacmuna.

Opozorjamo še na izlet na Triglav, ki bo 11. in 12. septembra.

Slovensko planinsko društvo

Živinorejska zadruga za Libuče in okolico Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Ptiberku

VABILO

na domačo ljudsko slavnost, dne 1. avgusta 1971 ob 14. uri na Bivšaku na Štibarjevem vrhu.

Dubilejna slavnost 60-letnega obstoja

živinorejske zadruge in blagoslovitev nove hiše.

Spored: Božja služba in blagoslovitev nove hiše

Dva govora

Pelje — društveni pevski zbor in gostje „Šentanjski pavri“

Za prosto zabavo, veselo razpoloženje in ples bo poskrbela odlična godba. Na tej ljudski slavnosti ne sme manjkati nihče iz libuških, komeljskih, šmarjeških in suških hribov in tudi ne iz vasi v ravnini!

Prisrčno vabljeni vsi!

Prireditelji

Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu

vabi

člane in prijatelje društva na

IZLET V SLOVENJ GRADEC

v soboto 31. julija 1971.

V Slovenj Gradec se bomo peljali z lastnimi vozili. Zbirališče oz. odhod je ob 14. uri v Celovcu Gasometergasse 10.

Na tem izletu si bomo ogledali retrospektivno razstavo koroškega slikarja Wernerja Berga, ki razstavlja v velikem umetnostnem paviljonu v Slovenjem Gradcu.

Društveni odbor

hu teh dveh večerov so se prireditelji z gosli z Gradiščanske dogovorili, da bodo tudi v prihodnje skušali prirediti več sličnih nastopov, kot sta bila v Logi vasi in v Krivi Vrbi. V teh dveh krajih so namreč takoj dobili ponudbo za prihodnje leto. To pa je tudi najboljši dokaz, da so taki nastopi dobrodošli in da je kultura gradiščanskih Hrvatov in koroških Slovencev enakovredna s kulturami drugih narodov.

S temi prireditvami, ki jih prosvetaši prirejajo v poletnem času — in teh prav letos doslej ni bilo malo — se pravzaprav pričanja poletna prosvetna sezona za naša prosvetna društva. Da bodo ti nastopi v prihodnjem letu še bolj načrtovani, bo potreben tozadeven načrt, ki bo te nastope še bolj vsklajal.

RAZPIS

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem razpisuje mesto sekretarja snujočega se študijskega in dokumentacijskega krožka. V poštev pridejo mladi koroški Slovenci — avstrijski državljani z visokošolsko izobrazbo, ki so pripravljani pričeti z delom na popolnoma neraziskanem in neobdelanem področju. Plača po dogovoru.

Lastnoročno pisane prošnje s kratkim življenjepisom je treba poslati do 31. julija 1971 na naslov: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt-Celovec.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA

Kocinar se je dvignil. Pozorno je strmел med drevje. Vodnika je zagledal šele, ko se je že priplazil na skalni greben in se zagledal v globel. Vedel je, da ga je premočila skrb zaradi Nemcev. Dvignil je svojo dolgo italijanko in ga pomeril v glavo, ki se je pravkar prikazala iz grmovja.

Počilo je in vodnik je izginil, kot bi se udril v zemljo.

„Ali je padel?“

„Menda je, nikjer ga ne vidim.“

„Potem pojdiva. Jaz se mu ne bi bližal, ker je lahko samo ranjen.“

Gozd je molčal. Preprežen je bil z mrežo težkih senc. Listje je bilo mokro, spolzko. Navdala ju je tesnoba. Nista bila prepričana, da sta varna. Zato je kosmati vstal, vzela puško v roko in dejal:

„Stecival!“

Skočila sta in jo pocedila skozi hosto, ne da bi se ozrla.

Na grebenu se je dvignila puška. Vojko je nameril na kocinarja. Vedel je, da je streljal on. Ko sta pritekla na škrapljasto jaso, poraslo z malinjem, je za hip postal. Tedaj je odjeknil strel in kocinar se je zvrnil.

„Dober preč,“ si je dejal Vojko in že lovil drugega v križ daljnogleda med množico debel. Ta ni čakal. Vojko je ustrelil, a zgrešil. Fant se je divje pognal v globel. Vojko je malomarno zamahnil z roko: „Naj gre! Ta bo povsod v napotil!“

Potem se je povzpел v skalnato slame in poiskal mesto, kjer so nekoč že imeli izvidnico. Pred njim se je odprl lep razgled na pot, ki je peljala v gozd čez prostrano senožet. Ni se še dobro razgledal, ko je po njej pritekla iz gozda bledoličnik s puško v rokah. Vojko je pomeril, tedaj pa je z obronka jeknil dolg rafal. Fant je padel kakor spodsekan, se odkotalil po pobočju in obležal.

„Navsezadnje je dobil, kar je iskal,“ si je dejal Vojko in dvignil k očem daljnogled. Precej časa se ni nič zganilo okrog trupla. Potem pa so se Nemci le ojunčili in se v koloni spustili na senožet. Počakal je, da so se zbrali pri mrliču. Potem je mednje ustrelil. Eden je obležal, drugi so se razbežali. Še nekajkrat je ustrelil kar na slepo, ne da bi meril, potem pa se je potegnil za greben. Iz kotla je zavrhalo, kot bi dregnil v osje gnezdo. Krogle so žvižgale nad njim in sekale vejice. Toda prav nič mu niso bile nevarne.

Ko je na greben udarila prva mina, je bil že daleč. Z mačjimi skoki se je približal mestu, kjer je bil padel kocinasi. Našel ga je. Ležal je na trebuhu. Obrnil ga je. Njegov obraz je bil zaripel in napihnen kakor gnila sliva, ustnice višnjevo modre s sledjo krvi na bradi. Čez roko mu je lezla kolona mravelj. Vojko mu je vzela opasač z naboji, puško in nahrbtnik. Potem ga je zavalil v škrapljo. Obležal je vznak. Z belimi očmi je ježasto nasršeno brado je strmел naravnost vanj. Vojka je prešinil občutek gnusobe. V ustih se mu je valjala grenka slina. Spet slika, ki se je ne bo nikoli znebil... „Ubijati od blizu je vražje odvratno.“

Potem je izginil v gozdu, po katerem so tolkle mine, kot bi kdo udarjal z ogromnimi tolkali po nevidnem bobnu. Upehan se je ustavil šele tam, kjer je bil z onima dvema zapustil brigado. Na mehkih gozdnih tleh je hotel ugotoviti, če so jim Nemci sledili. Prav dobro je poznal odtise okovanih čevljev, ki so jih nosili gorski lovci, pa tudi odtis vojaškega škornja s podkvico. S tem se ni dosti zamudil. Bil si je na jasnem, da Nemci sledijo brigadi. Ni maral kreniti po sledi. Napotil se je naravnost skozi gozd, proti goram na zahodu.

Sedaj je bil sam, čisto sam. Močno ga je skrbelo, če mu ne bo brigada ušla. Ob tem občutku je bil zelo neobgljen, bilo mu je tesno, vendar ga ni bilo strah. Dokler

ima v rokah nabito puško, tristo nabojev v nahrbtniku in še eno puško na rami, se mu res ni treba bati. Da le ne bi prezrl sovražnika v zasedi! Ko je prilezlo sonce v zenit in sijalo navpično skozi gole veje, je še vedno blodil po neskončnem gozdu. Ostro kamenje mu je razjedalo čevlje, trnje trgalo obleko. Bil je žejen in lačen, imel je prazen nahrbtnik. Pa se je domislil nahrbtnika ubitega. Sedel je in ga razvezal. Najprej je v njem odkril sveženj umazanega perila in ga zabrisal v grmovje. Prav na dnu pa je bil kos kruha, zavil v platneno cunjko. Bil je star, trd kruh, a mu je vseeno teknil.

Potem je postal radoveden. Odprl je denarnico in zložil vse, kar je našel v njej, na kolena. Bilo je nekaj papirnatih lir in okupacijskih mark, podobica svetega Krištofa, ki nosi Jezusa čez vodo, in obledel fotografija. Na njej je bil pokojni z ženo, še kar prijetno kmečko žensko, in dvema deklicama. Njegov obraz je bil že na fotografiji grd, vendar ne tako kakor tik pred smrtjo.

„Smrt da pečat vsemu, kar je bilo v človeku posebnega in kar je bilo razvito,“ je pomislil. Ob pogledu na dve drobni, neobgljeni deklici, ki ne bosta nikdar zvedeli za očeta, pa ga je obšlo usmiljenje in pomilovanje. Toda bil je že dovolj trd in preizkušen, da ga to ni prizadelo. Potem je vstal, prislunil nabojno orožja in se napotil naprej. Noge so mu bile težke, misli mračne, toda jasne. Navdajala ga je neuklonljiva volja.

Razmišljal je o tistem, kar je bil začel in nehal na položaju nad Godovičem. O ubijanju iz daljave in bližine. Ni posebno težko ubiti nepoznanega sovražnika od daleč, težko pa je ubijati ljudi, ki jih poznaš. Ubit človek se ti naseli v duši in v njej ostane, če hočeš ali ne; ne znebiš se ga, drži se te kot senca. Tudi gnus ostane, s preklestvom prelivanja krvi, te goste, skrivnostne tekočine. Nikoli si ni želel ubiti človeka. Vedno ga je bilo groza take misli.

Kdo se laže?

V zadnji številki SV smo objavili odgovor okrajnega šolskega nadzornika Rudija Vouka na dopis Floriana Lipuscha. Lipusch je trdil: „in Kärnten werden Seminare für zweisprachige Lehrer vollkommen deutsch gehalten.“ Vouk pa je odgovoril, da to ne drži in kot primer je navedel Pedagoški teden, kjer da so referati zmeraj dvojezični. Drži. Samo da Lipusch ni mislil seminarje sploh, ampak je imel pred očmi čisto določen seminar. Kakor smo zvedeli od udeleženca takega seminarja, ki je bil v Smihelu pri Pliberku, je bil ta sestanek popolnoma nemški. Sicer je predavatelj povedal nekaj slovenskih narečnih stavkov, ampak to ne zadostuje za dvojezičnost.

S tem smo samo hoteli pokazati, kakšnega značaja so taki odgovori, ki jih je list po tiskovnem zakonu prisiljen objaviti.

Ker smo ravno pri okrajnem šolskem nadzorniku Rudiju Vouku, je potrebnih še nekaj pripomb v zvezi z njegovim pismom bravca, ki ga je objavil 27. julija v KTZ, str. 10, pod naslovom „Zu einigen Fakten um das Minderheits-Schulwesen“.

V prvem delu svojega sestavka se bavi tovariš Vouk z otvoritvijo nove ljudske šole v Dobrli vasi. Čisto po uradniški argumentaciji samo s formalnimi predpisi, ne da bi samo omenil vseh političnih implikacij, ki jih vsebuje to vprašanje. Tukaj gre namreč v prvi vrsti za politično vprašanje. Ne ker bi moralo biti upoštevanje slovensčine na dvojezičnem področju samo po sebi razumljivo, ampak ker tako stoji v predpisih, mora biti — po Vouku — v programu tudi slovenska pesem. Seveda ni kaj reči proti formalnim predpisom, če se uporabljajo hkerati s politično argumentacijo; drugače pa je tako sklicevanje na predpise samo odraz nerodne uradniške duše.

Glavni del pa se bavi z nedavnim obiskom slov. ministra Bračiča. Zanimivo je, kako zagovarja Vouk tako Bračiča kakor samega sebe oz. koroško šolsko oblast pred napadi slovenskega tiska. V uradnem sporočilu o tem obisku stoji tako (po Kleine Zeitung, št. 153, str. 7): „Schwerpunkt des Besuchsprogrammes des slowenischen Ministers war die Besichtigung der zweisprachigen Schulen im Kärntner Unterland.“ Vouk pa trdi, „daß der Besuch... in erster Linie der Information über das Kärntner Schulwesen im allgemeinen galt.“

Kateremu koroškemu uradu naj zdaj verjamemo: koroški deželni tiskovni službi, ki je ta obisk po svoje politično izkoristila in ga postavila kot nekašno inšpekcijo dvojezičnega šolstva s slovenske strani, ali koroški šolski oblasti, v imenu katere govori Vouk, ki skuša zdaj vse to

TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUN

Na Ljubelju...

V ponedeljek 19. 7. 1971 sem potoval s svojo prijateljico iz Ljubljane v Celovec. Ko sva dospela na mejo (avstrijsko stran Ljubelja), je moja sopotnica dala cariniku potne liste ter vljudno pozdravila v slovensčini. Gospod carinik je prijazno pokimal. Seveda mu je pogled takoj obvisel na mojem potnem listu — avstrijskem.

Samozavestno in glasno je vprašal, ne da bi odzdravil moji prijateljici: „Führen Sie was mit?“ Prijazno sem mu odgovoril v slovensčini: „Samo 0,71 slivovke.“ Začuden je dvignil glavo ter dejal: „Bitte?“ Mirno in prijazno sem mu zopet odgovoril v slovensčini: „0,71 slivovke, prosim.“ Ko je bil gospod „Zollbeamter“ le prepričan, da ga sluh ni varal ter da se drzne KOROŠKI SLOVENEK odgovoriti predstavniku oblasti slovensko, je reagiral kot zadeta žival. „Sie werden mit mir kein Theater auf-führen!“ mi je dejal. Zlobno je iskal novih argumentov ter zadirčno povzdigoval glas: „Sie müssen in Österreich deutsch sprechen!“ Spet je zajel sapo ter mi povedal glasno, prepričljivo in zadirčno: „Das ist eine Provokation!“ Skušal sem mu razložiti, da koroški Slovenci lahko govorimo povsod slovensko in da nam je to tudi zagotovljeno s členom 7 državne pogodbe.

Kolona avtomobilov je čakala. Posamezni šoferji so radovedno stegovali vratove ter potrpežljivo čakali, kajti če se gospod carinik tako hudo razburja, mora biti že tehten vzrok.

Vehementno je gospod carinik nato ukazal: „Stellen Sie den Wagen rechts ran und kommen Sie mit!“ Moja sopotnica je začudeno strmela, kajti prvič je videla v akciji ČRNO-RJAVEGA PREDSTAVNIKA DEMOKRATIČNE AVSTRIJE. Gospod carinik je odšel v carinarnico ter tam navzočim razložil, da bi rad KOROŠKI SLOVENEK, ki se drzne govoriti slovensko, prekoračil mejo. Ko sem se približal carinarnici, so me začudeno ter zaničljivo ogledovali kar štirje zelenci. Ni ostalo samo pri pogledih. Razložili so mi, kakšen zločin da sem naredil. Čutil sem zaničljive poglede ter slišal kvar-

omalovaževati in diskreditirati upravniško kritiko slovenskega tiska, češ da podtikava šolski oblasti nepoštenost? Očitno je tudi tovariš Vouk pri zagovarjanju šolske oblasti za vsako ceno zgubil zmožnost stvarne ocene.

tet rezkih glasov. Spreletel me je srh. Vprašal sem se: kaj niso delali tako z našimi predniki? Spomnil sem se, da so za časa Hitlerja lepili velike lepake z napisom: KÄRNTNER SPRICH DEUTSCH!

Zavedal sem se, da je intelektualna stopnja teh ljudi, ki me tu zasramujejo in zmerjajo, zelo nizka. Marsikateri slovenski kmet se lahko postavi po robu tem enostransko izobraženim ljudem. A kljub temu nisem mogel molčati. Povedal sem glasno in jasno, da je to absolutna diskriminacija, da je to zapostavljanje, ki so ga sposobni le najbolj primitivni ljudje.

Deležen sem bil še zelo zanimivih pripomb:

Wenn Sie mit der Minderheit was wollen, dann sind Sie hier auf dem falschen Platz. Sie werden 6 Stunden warten, bis ein Dolmetscher eintrifft, den Sie selbst bezahlen werden. Gehen Sie mit der slowenischen Sprache nach Jugoslawien.

Štirje cariniki so vpili drug preko drugega, medtem pa se za potnike,

ki jih je bilo vse polno, sploh nihče ni zmenil.

Vso pozornost so posvetili KOROŠKEMU SLOVENCU, ki se je drznil govoriti s predstavnikom avstrijske oblasti v slovensčini. Eden izmed carinikov, ki je bil še posebno glasen, je povedal tudi tole modrost: „Die Mehrheit muß die Minderheit regieren.“

Ko se je prijazni carinik vrnil s potnimi listi je sledila preiskava avtomobila. V njegovo razočaranje je staknil res samo 0,71 slivovke. Po tem odkritju je modro povedal: „Da der Dame nichts zusteht, muß ich Ihnen 1/4 l verzollen. Ko sem ga opozoril na novi zakon, mi je posmehljivo dejal: „Ich will heute gutherzig sein, deshalb mache ich Ihnen keine Schwierigkeiten.“ Nato pa mi je preprosto rekel: „Wenn Sie auf der jugoslawischen Seite deutsch sprechen, bekommen Sie eine mit dem Knüppel über den Kopf gehaut.“ In razšli smo se brez besed.

Slučajno pa je tisti dan potoval preko Ljubelja tudi moj oče. Na meji mu je neki carinik potožil, kako sem se slabo obnašal ter kako provokativno sem nastopil. Za slovo pa mu je rekel: „Wir werden Ihren Sohn in Zukunft gut im Auge behalten.“

Iz tega lahko sklepam, da sem zakrivil s tem da sem gospoda carinika prijazno nagovoril v slovensčini, nekaj podobnega kot kriminalci in zločinci, kajti samo te je treba nadzirati.

Bače

Valentin Müller, Fonarjev oče v Bačah je minulo sredo praznoval svoj 80. rojstni dan. Vsi ga poznamo kot mirnega, zadržanega in značajnega moža. Od rane mladosti gara in dela na svoji domači grudi in verjetno tudi sam ni računjal, da bo po številnih usodnih udarcih dočakal tako visoko starost.

Naš jubilat Valentin Müller spada med tiste očake, ki se svoje narodnosti zavedajo in je tozadevno trden in neomajen, kot Jepa. Tega svojega prepričanja si nikoli ni pustil vzeti, čeprav je zaradi tega dvakrat moral v zapor.

Valentin Müller se je rodil 28. julija 1891, kot drugi od šestih otrok. Leta 1899 je Fonarjevi družini pogorela domačija in kmalu zatem je umrl tudi oče. Za to mladi Valentin, kot najstarejši fant moral krepko prijeti za delo. Sanje, da bi postal železničar, so bile končane. Po izbruhu prve svetovne vojne je Fonarjev oče bil med prvimi, ki so jih poklicali k vojakom. Leta 1915

je bil težko ranjen in le z njegovo trdno voljo je spet ozdravel. V dobi plebiscita so bivšega ranjenca „Volkswehrovci“ internirali v Litzlhofu. Leta 1920 se je poročil z Johano Rauter iz Melvič. Njuna zakonska sreča je trajala le nekaj let, kajti žena Johana je po dolgi bolezni umrla in možu zapustila otroka.

Valentin Müller je kot skrben in napreden kmet bil prvi v Bačah, ki se je poleg male kmetije pričel ukvarjati s turizmom. Tako je Fonarjev oče lepo uredil svoj dom. V dobi nacizma je bil Fonarjev oče zaradi svoje narodnosti s hčerko izseljen v Nemčijo in tako okusil grenkobo izseljenišтва. Po vrnitvi iz Nemčije, je naš jubilat spet pričel urejati svoj dom. V vseh povojnih letih se je Fonarjev oče vedno zanimal za naše narodno dogajanje. Ko obhaja svoj življenjski jubilej mu želimo, da bi še vrsto let bil med nami tak, kakršen je, predvsem pa mu želimo, da bi bil zdrav.

Značilno za Koroško pa je dejstvo, da so na Ljubelju v službi tudi ljudje, ki odlično obvladajo slovensčino. Tej trditvi tudi gospod carinik Zweibrot ni ugovarjal.

Feliks Wieser ml.
Slovenji Plajberk

Josip Rajhman
osemdesetletnik

Letos praznuje naš rojak Josip Rajhman v Celju svoj osemdeseti življenjski jubilej. Josip Rajhman izhaja iz znane Jesenikove družine v Lipi nad Vrbo, kjer je preživel svojo mladost. Najprej se je izučil za krojača, kasneje se je šolal v Mariboru in postal učitelj. Kot tak je služboval v Smihelu in na Jezerskem, dokler leta 1915 ni moral k vojakom. Po drugi svetovni vojni je poučeval v Mariji na Zilji. Ker se je tam udeleževal kot politični organizator, je moral pred Nemci bežati v Slovenijo. Tam se je pridružil borcem za severno mejo. Med plebiscitom se je zavzemal za slovensko listo in bil agitator za priključitev Koroške k Jugoslaviji. Pred tem je še poučeval v Ločah ob Baškem jezeru in na Žibpoljah. Po letu 1920 ga je pot vodila v Zagreb, kjer je diplomiral na višji pedagoški šoli. Zatem se je za stalno naselil v Celju. Tam je pred drugo svetovno vojno poučeval na glavnih šolah.

Ko je Hitler prišel na oblast, je Josip Rajhman bil med prvimi v Celju, ki jih je gestapo aretirala in zaprla v pozneje pregnala v Niš. Po zlomu nacizma se je Josip Rajhman vrnil v Celje, kjer je do upokojitve poučeval na nižji gimnaziji.

To so le skromni podatki o burni življenjski poti Josipa Rajhmana, ki je zaradi njegove zvestobe do naroda bila težavna. Zaradi tega pa naš jubilat lahko s ponosom gleda na vse svoje delo, ki ga je opravil v korist slovenske narodne skupnosti. Ob tem njegovem jubileju mu kot zvestemu bralcu našega lista kličemo še na mnoga leta!

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA

Ljubil je vsako živo bitje. Kot otrok je po cele popoldneve reševal iz potoka čebule, ki so preobtežene padale z bezgovega cvetja. Zdaj pa je na poti, kjer ga bo ubil vsak, ki ga bo srečal, in bo on ubil brez pomisleka vsakogar, ki bi mu zastavil pot do njegovih. Ob tem neovrgljivem dejstvu je krepko stisnil puško in pohitel.

11

Skozi majhno lino s kamenjem založenega okna je vdiral svetloba v temačen prostor, prepojen z duhom po plesnivi slami in človeški stiski. V mraku so ljudje kamaj razložili drug drugega. Med njimi je v kotu na kupu slame sedela Ana, naslonjena s hrbtom na kamenito steno, s katere je odpadal omet v kosih. Ko so se ji oči navadile na temo, se je razgledala: bila je v majhni kleti, ki je edina ostala uporabna od razrušenega in požganega doma. Sonce se je nagnilo v zaton in poslalo v klet nekaj snopov toplih žarkov.

Bila je v ječi. Skozi odprtino je od časa do časa zagledala v raztrgane čevlje obute noge stražarja, ki se je naveličano sprehajal med oknom in vrati. Potem se je ozrla po ljudeh. Sključeni so bili po tleh kakor ona in ujeti v mrežo negotovosti. Med njimi je bila skupina esesovskih policistov, članov kazenskega odreda, in trije civilisti. Policiste so zajeli pijane pri požiganju nekega naselja. Ana je bila edina ženska med jetniki. Toda med moškimi ni zbudila nobene pozornosti. Kadar je človek soočen z zadnjimi trenutki svojega obstoja, postane kralko malo slep za drugega. To je povsem razumljivo, kajti takrat ne živi več za prihodnost, temveč se pogreza v zadnje razreševanje pomena svoje preteklosti.

Minila sta že dva dneva, kar so jo vrgli v to klet med jetnike. Enkrat na dan so jim dali po zajemalko brozge,

kjer je plavalo nekaj kolesc repe in krompirja. Pa kaj bi jim to zamerili, saj sami niso imeli kaj jesti! Bila je ofenziva in na vseh straneh neba je vznemirljivo bobnelo.

Nihče se ni zmenil zanje. Ta surova brezbriznost je Ano vznemirjala in peknila. Laže bi prenašala sovraštvo Orlova — pa tudi udarce in očitke — kot to negotovost, molk in čakanje na zlo usodo.

Začelo se je takrat, ko so ji zvezali roke. Že tista dva, ki sta jo odpeljala iz čete, nista spregovorila z njo niti besede preveč. Ko se je zanimala za Bliska, sta jo samo pomilovalno gledala, odgovorila ji pa nista. Potem se je zaprla vase in molčala.

Pod noč so padli v zasedo nemške enote — ta se je bila privlekla skozi položaje in napadla skupino divizijskih minerjev, ki je šla po isti poti pred njimi. Tako so se lahko pravočasno umaknili gotovi smrti. Potem so šli nazaj po drugi, mnogo daljši poti, skozi divje skalnat svet, in iskali varnejšega prehoda k štabu. Na vsej dolgi poti ji je vodja povedal samo to, da ima nenavadno srečo. Če bi jih namreč napadli Nemci iz bližine, bi jo morali ubiti. Na to mu ni odgovorila. Skomignila je z rameni. Vdala se je v usodo. Spoznala je, da je težko ohraniti življenje bodisi na tej ali oni strani, vsak trenutek ga lahko izgubiš.

Vso noč ni zatislila očesa. Pridušeno je jokala... Na vprašanja, kaj je z njo, sploh ni odgovarjala. Temen obup se je lepil po gnili slami, razmajanem kamenju in ljudeh, ki so zvezani kot pobiti ležali drug ob drugem, smrčali in zaudarjali. Šele proti jutru se je omagana, lačna in utrujena pogreznila v sen. Potem so jo mučili hude sanje, tesnobni prividi. Skušala se je umiriti in ne razmišljati o tem, kaj bo z njo. Skozi zavest ji je brzelo življenje. Mučila jo je preteklost. V tem bednem položaju je skušala ovrednotiti vsa svoja dejanja. Kaj je zagrešila, kje in zakaj? Menda

je premalo razmišljala o tem, kaj je prav in kaj ni. Oh, mati, oče... Kaj vse je napravila že očetu, potem materi in Meliti s svojo ljubeznijo! Nikoli ni stala na trdnih tleh. Veliki načrti in obeti za njeno prihodnost so se zdaj sesuli kakor hišica iz kart. Ob spominu na njegovo logiko jo je zmrazilo. Dobro, da je vsaj na robu prepada spregledala utvaro njegovih samoljubnih ciljev, ki so bili vedno daleč od njenega sveta. Primož... Ob misli nanj so ji spet privrele solze iz oči. Tak kot on ni bil nihče do nje. Vse, kar ji je napisal, je znala na pamet. Njegove besede so zvenele kot pomladna pesem ptic. Bil je z njo, zato se ni počutila osamljeno, če je ponavljala njegove misli, in ni se bala. Pozabljala je. To pa jo je držalo pokonci.

Svetloba poznega sonca ji je razblinila misli. Zagledala se je v skupino esesovcev, ki so bili vstali in obzdeli naslonjeni na nasprotno steno. Bili so veliki, močni fantje, krepkih kosti in trdnih obrazov. Vsi so imeli z žico zvezane roke, hkrati so bili privezani drug k drugemu. Prislunhila je njihovemu pogovoru, iz katerega je razbrala, da se zavedajo, kaj jih čaka.

Eden izmed njih je dejal: „Še eno uro imaš časa, Henrik, potem bo konec igre... Sicer pa zdravnika potrebujejo, mnogo ranjencev imajo, ki jim umirajo. In še več jih bodo imeli. Ofenziva se je šele začela. Kdo ve, ali mislijo resno?“

Tudi obveščevalca in Ana so srečali bataljon s kolono ranjencev na nosilih; nekateri so viseli kar na konjih, nekaj pa se jih je vlekle po z okrvavljenimi povoji.

Zdravniku, ki je bil ujetnik, so ponudili življenje, če gre prostovoljno v eno izmed partizanskih bolnišnic. Privolil je pod pogojem, da izpuste ali vsaj zamenjajo vseh sedem njegovih kameradov. Odklonili so. Dali so mu en dan za premislek. Zdaj je tekla zadnja ura. Nemški zdravnik je

Razumeti pomeni oprostiti

Kadar starši opazijo, da pričenjajo sina ali hčer mučiti problemi spolov, je potrebno, da otroka izzovemo k iskrenosti, da bi ga ne otujili. Najbolje je izrabiti strokovne knjige, svetovati otroku, naj prečita kakšno, potem pa ga vprašati, ali je kaj razumel. Če otrok odgovori pritrdilno, ne potrebuje dodatnih vprašanj.

V času, ko otrok dozoreva, je zelo občutljiv, razdražljiv, živčen, pa tudi grob. Bodite popustljivi z njim, a ne preveč. Ne žalite otroka, ne posmehujte se mu in končno — ne zastopajte stališča mnogih staršev, ki se glasi: „Jaz te bom že spametoval!“

Starši naj bi se v tem obdobju rasti svojega otroka spomnili svojih mladih let in primerjali svoje nekdanje pojmovanje z otrokovim. V tem primeru bodo bolje razumeli vzroke, ki so vodili otroka, da je storil to ali ono dejanje. Razumeti pomeni oprostiti. Če je otrok prepričan, da ga v domu vedno čaka pravičnost, se ne bo nikoli zaprl sam vase.

Kadar sin ali hči vprašata enega izmed staršev: „Povej mi, prosim, oče (ali mama), kaj bi ti storil v mojem primeru,“ moremo z gotovostjo trditi, da so ti otroci varni pred mnogimi življenjskimi neprijetnostmi.

Navadne začimbe

Francozi pravijo, da „začimbe prinašajo sonce v kuhinjo“. In v resnici, velika večina doma ali v restavraciji pripravljenih jedi bi bila mnogo manj vabljiva, okusna in prebavljiva, če ne bi uporabljali aromatičnih dodatkov. Nihče ne more zanikati razširjene uporabe teh rastlinskih snovi v kuhinji. Naravni aromatični dodatki so na razpolago v katerikoli letnem času, saj jih prodajajo ne samo sveže, ampak tudi posušene ali zmlete v prah. Včasih te rastlinske snovi v procesu konzerviranja zgube nekaj duha, ki je značilen za svežo rastlino, toda kljub temu so tudi posušene še vedno zelo uporabne.

Najbolj znani in razširjeni rastlinski aromatični dodatki evropske kuhinje so:

ČESEN: Surov ima zelo neprijeten okus in vonj, medtem ko kuhanega ali praženega laže prenašamo. Največ ga uporabljamo za pečeno juho, nadevane jedi in tako dalje.

ČEBULA: Vsebuje dragocene hlapljive snovi, koristne prebavilom. Je močan antiseptik za dihalne organe in ji zato nekateri pripisujejo zasluge za dolgo življenje narodov, ki jo uživajo v veliki meri.

TIMIJAN: Ljudje verujejo, da je timijan stimulans za telo in duha. Timijan uporabljamo za omake in pečenke. Njegov duh je močan, aromatičen in rezek, okus pa grenak in malce pikanten.

JANEŽ: Je baktericid in preprečuje gnuloblo. Olajšuje prebavo. Aroma za meso na raznju, nekatere ribe in določene omake.

SLADKI JANEŽ: Je podoben navadnemu janežu z razliko, da imajo njegova semena bolj delikaten okus, zaradi katerega ga uporabljamo za aromo pri slaščicah.

Poletje nam lahko poleg prijetnih doživetij prinese tudi nevarnosti, nesreče in obolenja. Zato bo prav, če se spomnimo že večinoma znanih navodil, kako ob takih dogodkih ravnamo.

Med poletno vročino nastopijo tudi nenadne ohladišve. Če v takem hladnem vremenu vztrajamo v lahki obleki, se lahko nalezemo poštenega prehlada in nahoda. Vkljub nekaterim ustaljenim modnim navadam ni potrebno, da tudi v vročih dneh nosimo toplo obleko. Predvsem velja to za majhne otroke v volnenih žabicah in jopih. Poletna obleka naj bo lahka, ohlapna, vendar prilagojena dejanskim toplotnim razmeram.

Poleli in v zgodnji jeseni se znatno poveča število obolenj za grižo, tifusom, paratifusom, zastrupitvami s hrano, nalezljivimi driskami malih otrok in podobnimi črevesnimi obolenji. Povzročitelje teh boleznih izločajo bolniki, prebolevalniki ali bacilonasči z blatom, redkeje z vodo. Prenašajo se z okuženimi rokami in predmeti, z vodo, mlekom

in drugo hrano, posebno s sadjem in zelenjavo ter ostalo hrano, ki jo uživamo presno. Važno vlogo imajo pri tem tudi muhe.

Ne bomo naštevali znakov teh obolenj, ki so na splošno precej znani. Pogovorimo se o nekaterih ukrepih, ki so potrebni, da ne pride do teh bolezni. To so:

■ higiensko izločevanje človekovih izločkov ter redno čiščenje in razkuževanje stranišč;

■ posebna skrb za osebno higieno, posebno še za redno umivanje rok in to še prav posebno pred jedjo;

■ uničevanje muh in zavarovanje hrane pred muhami, mišmi in podganami;

■ preprečevanje kvarjenja živil. V vročih dnevih se posebno radi pokvarijo mleko, meso, mesni izdelki, sadje in zelenjava.

■ redno in higiensko odstranjevanje ostankov hrane in živil;

■ ne uživajmo sumljive ali pokvarjene hrane; vse sadje pred uporabo dobro operimo v čisti vodi;

■ ne pijmo vode iz nehigiensko urejenih vodnjakov, studencev, rek in potokov;

■ če zbolite sami ali član vaše družine za katero od navedenih bolezni, pokličite zdravnika. Zdravstvena služba mora poleg zdravljenja obolenja po možnosti poiskati vir okužbe in ukreniti vse potrebno, da ne pride do večjega števila obolenj.

Prebavne motnje lahko povzročijo tudi uživanje nezrelega sadja, prekomerno pitje hladne vode ali drugih: mrzlih pijač, posebno če je človek razgret.

Močno nevarne so zastrupitve z gobami. Pri njih je potrebna še posebna previdnost in natančnost.

Kopanje in sončenje sta razvedrilo, nabiranje novih moči in tudi zdravilo. Oboje moramo uživati in uporabljati v določenih mejah. Delovanje sončnih žarkov je poleti zelo močno, posebno na morju in v gorah.

S sončenjem pričnemo vedno počasi. Prvi dan je že pol ure kar dovolj, pri otrocih še manj. Pred sončnimi opeklinami se najlepše zavarujemo, če namažemo kožo z oljem; najcenejše in skoraj najboljše je olivno olje. Če so opekline le nastale, namažemo kožo z mastno kremo. Z opečeno kožo ne smemo ponovno na sonce, dokler vnetje kože ne mine. Posebno nevarno je sončenje delov kože, ki so se olupili. Na teh mestih je koža močno občutljiva, ponovno vnetje pogosto

Zlasti mnogo jo uporabljajo v Nemčiji, bodisi kot toplo ali mrzlo omako v mesu.

PETERŠILJ: Je najbolj popularna začimba in jo rabimo tudi za okras jedem. Lahko ga gojimo tudi v lončku, tako da je vedno pri roki.

KUMINA: Ima prav posebno aromo. Severni narodi, posebno Švedi, jo uporabljajo predvsem za okus žemelj, bombic in podobno.

NAGELJNOVE ŽBICE: V kuhinji jih mnogo uporabljamo za kuhane pijače in kompote.

GORČICA: Nepogrešljiva začimba v vsaki kuhinji. Jemo jo s hrenovkami itd., sicer pa dodajamo za pikanten okus golažu, omakam in zelenjavnim juham.

BAZILIKA: Je ena redkih aromatičnih rastlin, ki jih je mogoče imeti na razpolago vedno sveže. Gojimo jo lahko v cvetličnem lončku na balkonu. Raste povsod.

ROŽMARIN: Ima ostro aromo, ki prija. Z njegovimi ozkimi in tenkimi svežimi listi aromatiziramo pečenke, zlasti divjačino.

MUŠKATNI OREH: Je droga, v obliki semena eksotične rastline, ovalne in nepravilne oblike.

ZELENA: Je zelo važna povrtina in jo dodajamo mnogim jedem. Spada med aromatične dodatke za juhe.

HREN: Je zelišče trpkoga in grenkega okusa. Je odlično aromatično sredstvo, ugodno deluje na prebavo in se ga v kuhinji precej rabi.

MAJARON: Je vrsta hrena in ima zato trpek in grenak okus. Rabimo ga predvsem za omake in nadeve. V kuhinji skoraj nepogrešljiv.

POPER: Je stimulans in antiseptik. Z njim ne smemo pretiravati, ker prevelika količina draži želodec. Rabimo ga predvsem za omake, marinade, konzerve in salame.

REDKEV: Ima trpek in grenkast okus.

DROBNI NASVETI

■ Madeže od plesni očistimo s perila s tem, da namočimo perilo v kisu ali v 2 odst. citronovi kislini. Starejše madeže operemo z milom, umazano mesto pa nato belimo z vodikovim prekišom. Plesnivo mesto lahko namočimo tudi v razredčeno solno kislino in ga nato splaknemo.

■ Madeže od rdečega vina čistimo z vodikovim prekišom. Madeže od čokolade lahko zmehčamo z glicerinom in jih nato izperemo z vodo.

■ Madeže od rje odstranimo, če uporabljamo pri čiščenju izmenoma hidrosulfid in oksalno kislino ali pa če vlažimo blago z razredčeno solno kislino.

■ Uspešno sredstvo za čiščenje madežev si napravimo iz šest delov čistega bencina, dva dela milnega špirita in dva dela salmijaka. Vse troje zmešamo v steklenici. S to mešanico lahko očistimo skoraj vse sveže madeže.

■ Stare madeže od likerja poizkusimo odstraniti z beljenjem v vroči raztopini vodikovega prekisa ali perborata. V liter vode zlijemo eno kavno žličko koncentriranega prekisa. Včasih pomaga le namakanje v kislini.

zapusti neprijetne rjave lise. Ne pozabimo, da nas sonce v vodi tako opeče kot na suhem in da rahla megla v gorah nič ne ovira delovanja sončnih žarkov. Pri kopanju ne smemo biti predolgo v vodi, da se telo preveč ne ohladi. V vodi se moramo čimveč gibati. Za kopanje izberimo mesta s čisto in primerno toplo vodo.

Lasje na morju

Tiste, ki imajo kratke lase, nimajo nikakršnih problemov. Enako je tudi s tistimi, ki imate dolge lase. Lepo jih morate zviti na filniku, splesti kito, pripeti sponko v lase in si omisliti „konjski rep“ — in tako dalje.

Huže je s poldolgimi lasmi. Poglavitni nasvet za česanje na morju je — naravnost. Češite se kar se da naravno in kar je še bolj poglavito: ne bodite nikoli nepočesani. Danes imamo na voljo toliko travkov, sponk, šalov, pentelj, obročev in še marsičesa, da si lahko zares brez truda uredimo pričesko.

Toda las si ne umivajte na morju pogosteje kot doma, le vsak večer jih oplahnite s tekočo vodo, in ko se posušijo, jih dobro skrtačite.

In še opozorilo: pri sončenju ali sprehodu po soncu si zavarujte lase z ruto, šalom ali slamnikom. Prav tako ni priporočljivo sušiti las na soncu, ker bi se vam hitro pričel lomiti in pokati.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA

bil lep, mlad mož s pečatom arijske vzvišenosti in ponosa. Kot član stranke je bil prišel v SS, kjer so ga prepajali z mitom časti in zvestobe. Zato je skušal ostati zvest in dosleden. Zatrjeval je, da jih ne bo izdal. Še vedno so upali, da se bodo omeščali. Govorili so o konvenciji o ujetnikih. Podoficir je menil, da je toliko banditske golazni zaprte po jetnišnicah, da bi jih lahko zamenjali enega za deset.

Zamišljen fant mu je ugovarjal: „Kaj bi se trapili z lažnim upanjem! Ustrelili nas bodo. Vživite se v njihov položaj. Požigali smo njihove domove, civiliste smo kaznovali s smrtjo brez sodbe in dokazov... Vse protipravno... Vedno sem se bal, kaj bo iz tega. Pravica nuje nas bo pokopala. Ta vedno služi trenutno močnejšemu. Včasih nam, sedaj njim.“

Podoficir se je razjezil: „Padi prednje na kolena! Prekolni firerja in SS, morda te puste živeti. Ti pes ušivi, šele zdaj si prišel z barvo na dan... Prav nič nemškega ni v tebi. Kako takle one pride v SS? Kaj bo z našo krvjo? Degeneracija na vseh koncih... To nas hromi. Toda velika Nemčija bo živela.“

„Kaj boš z veliko Nemčijo pod zemljo, ko te bodo razjedli črvi, in kaj brez nje? Veliki nič!“

Še bi se prepirali med seboj, pa je zarožljalo in vrata so se odprla. V klet je stopil visok, teman možki z brzostrelko pod pazduho, papirjem v rokah, z oboroženim spremstvom. Nekdo od spremstva je v pravem nemškem stilu viknil „mirno“, da jih je pri priči vrglo pokonci. Postavili so se v vrsto kot na dvorišču kasarne ali vežbališču.

Ana ni prezrla, kako so stražarji pasli oči po njihovih dobrih čevljih in obleki. Ob teh pogledih jo je zmrazilo. Poveljujoči se je postavil pred zdravnika in ga nagovoril v gladki nemščini:

„Zadnjikrat vas vprašam: ste se premislili?“

Nemec se je ozrl po svojih tovariših, rahlo ukrivil ustne in rezko odsekal: „Nisem. Vztrajam pri svojem.“

„Niste?“ je začudeno ponovil vodja. Nato je razgrnil list papirja in ravnodušno bral v nemščini, da so zaradi požigov in pobijanja civilnega prebivalstva obsojeni na smrt kot vojni zločinci.

„Zdaj vas bodo ustrelili.“

S prepadenimi obrazi so sprejeli sodbo, dasiravno so jo pričakovali.

Odpeljali so jih na dvorišče. Vrata kleti so pustili odprta. Ana je zagledala vod vojakov, za njimi pa dolgo kolono z mulami, minometi in minami. Topovi so tolkli zdaj že bliže, na več straneh so se oglašale puške in mitraljezi. Bojni hrup se jim je bližal tako naglo, da so bili vsi nestrpni. Stražarji so postrojili obsojene ob razpadajoči steni hleva. Prednje so postavili dva mitraljeza, h katerima sta legla dva borca in čakala na povelje.

Zdravnik je stal v drugi vrsti. Iz njegovih zbeganih oči je bilo videti, da je dojel, da gre zares. Obupano je buljil v temno cev mitraljeza in z žico zvezane roke so mu zadržele. S povsem spremenjenim glasom je kriknil:

„Ne streljajte! Premislil sem se. Zdravnik sem in ne esesovec. Šel bom, kamor zahtevate. Nič nimam skupnega s temi požigalci.“

Visoki oficir, ki ga je Ana videla samo v hrbet, je stal nepremično. Ko je Nemec končal, je dejal:

„Prepozno.“

Zdravnik je padel na kolena, vsi drugi pa so zaničljivo strmeli vanj. Sosed mu je pljunil v obraz. Še preden pa je zdravnik dosegel z zvezanimi rokami svoje lice, da bi se obrisal, je zadonelo povelje.

Strojníci sta zabobneli. Obsojenci so popadali drug čez drugega in obležali.

Ana si je zakrila oči. Vsa se je tresla.

Stražarji so se vrnili in obstopili civiliste v kotu: mladega dezertarja in dva belogardista ovaduha. Prebrali so jim obsodbo, jih odgnali pred hlev in jih postrelili.

Potem je oficir stopil k Ani. Prebledela je. Brez moči in volje se je naslanjala na steno. Misli je, da ji bo srce prenehalo utripati. Odrevenela je od groze. S široko razprtimi očmi je strmela v oficirja. Ustavil se je pred njo in jo nagovoril:

„Ti pojdeš z nami. Peljala te bosta dva naša. Umikamo se, morda bomo med potjo celo napadeni. Svarim te, podi pametna. Nepremišljen korak pomeni kroglo.“

Zvezal ji je roke in poklical dva obveščevalca.

Zunaj so se zvrstili v kolono. Nekaj partizanov je slučilo ubite Nemce, drugi pa so jih vlačili k vodnjaku in jih metali noter. Nanje so navalili kamenje s podirajočega se zidu.

Borba je zdaj hrumela že bliže. Nestrpno so se ozirali na skalnat grič, poraščen z borovci, od koder so se dvigali dimni stebri. Tam je divizijska zaščitna četa odbijala napad.

Krenili so. Na obrobju griča, kjer je steza zavila v gozd, je rep kolone doživel pozdrav: sovražnik ga je pogostil z nekaj granatami.

12

Minile so tri noči in dva dneva, preden sta se poročnik Valjhun in njegov spremljevalec, ki je bil Valjhunu večidel v napoto, prebila do prve belogardistične postojanke v Dolomitih.

(Nadaljevanje sledi)

za oddih in razvedrilo

GROUVER BRINKMAN:

Dama v raztrgani obleki

Iz močvirja se je dvigala belkasta megla in zakrivala cesto. Nenadoma se je v luči žarometov mojega avtomobila pojavila silhueta. Ko sem se približal, sem videl, da je ženska. Omahovala je po asfaltu.

Slišala je šum mojega avtomobila in se obrnila. Zagledal sem njen blede obraz. Isti trenutek sem opazil velikega črnega in debelega dlakavega psa, ki ga je vodila na jermenu. Ženska je bila lepa in temu primerne postave. Lasje pa so ji v neredu viseli ob obrazu, obleko je imela raztrgano.

Pomislil sem, da je to prav gotovo vaba, da čakajo ob cesti kakšni tolovaji in da bodo, če se bom ustavil, kaj hitro pri meni z revolverjem v rokah. Kljub temu sem pritisnil na zavore. Z eno roko sem segel v žep, kjer sem imel lugger, z drugo pa sem odprl vrata.

Pes je zarenčal vame. — Mir, Tibby! — je ukazala ženska in se zagledala vame. — Napadli so me! Tam zadaj. Bojim se, da je gospod Manwering mrtev!

— Kje pa je to: zadaj? — sem vprašal. — Koliko je do tja? In kdo je ta Manwering?

— Manwering je moj delodajalec, — je odgovorila. — Pustila sem ga pri neki osamljeni hiši. Na dvorišču je razvalina nekakšnega mlina na veter. Ne vem, koliko časa sem tekla od tam do sem.

Mimo tiste osamljene hiše sem se peljal pred pol ure. Pred njo je stal lesen pisemski nabiralnik. Če bi bila na tistem nabiralniku rdeča konzerva na škatla, bi se bil moral ustaviti, nekaj pustiti in nekaj vzeti v zamenjavo. Toda konzerve ni bilo, zato sem se odpeljal dalje. Nekaj je bilo narobe.

— Povejte, kaj se je zgodilo, — sem dejal.

— Gospod Manwering in jaz sva se pripeljala iz Memphisa. Po pomoti sva zapeljala z avtomobilske ceste in se kaj hitro znašla v divjini. Zagledala sva osamljeno hišo. Eno okno je bilo razsvetljeno. Manwering je zahupal. Hotel je koga vprašati za pot. Ven sta prišla dva moška in me zvezleka iz avtomobila. Manwering mi je hotel seveda pomagati, vendar ga je eden izmed njiju ustrelil.

— Stopite v avtomobil, — sem ji dejal.

Za njo se je splazil v avto črni pes. Tako dlakav in debel je bil podoben velikemu klobčiču volne.

— Kako pa ste zbežali? — sem vprašal. — Kdo vam je raztrgal obleko?

— Tista dva divjaka. Branila sem se, kolikor sem mogla. Močnejša sta bila. Kasneje sta se napila. Izkoristila sem priložnost in zbežala.

Stegnil sem roko proti psu, da bi ga pobožal.

— Ne! — je zakričala, — Tibby je nevaren. Popadel vas bo.

Pes se je že navadil name in ravnodušno ležal na zadnjem sedežu. Pognal sem avtomobil in na prvem primernem kraju obrnil.

— Kaj pa počnete? — me je vznemirjeno vprašala. — Kam hočete?

— Do osamljene hiše, da bi pomagal vašemu delodajalcu!

— Ne, nikar! — Čutil sem, kako mi je zarinila nohte v lakete. — Manwering je mrtev! Ne morete mu pomagati. Še naju bosta ubila.

Ne da bi se oziral na njen razburjeni obraz, sem še bolj pritisnil na plin.

— Prosim vas, odpeljite me do najbližjega naselja, — je skoraj kričala v paniki. — Kamor koli, samo ne do tiste hiše.

— Kaj pa Tibby? — sem nenadoma vprašal. — Ali ni popadel tistih tolovajev?

— Tibby je salonski kuža, — je zmeden odgovorila, in da bi popravila napako, pristavila: — Privežala sta ga k drevesu.

Še bolj sem pognal avtomobil.

— Poslušajte, punčka, kaj vam bom povedal! — sem stisnil skozi zobe. — Manweringa ste sami ubili. Le

da mi ni jasno zakaj. Kaj pa je nosil v svoji torbi? Prav gotovo veste, da je imel Manwering v tisti hiši sestanek z nekim človekom. Se pravi z menoj! Morala bi zamenjati torbe. Kaj je bilo v njegovi?

— Zakaj ne odprete svoje in ne pogledate, kaj je v njej? — mi je za čudo mirno predlagala.

Vražja ženska! Ali je opazila mojo torbo na zadnjem sedežu?

Razmišljal sem o Manweringu. Moral bi se bil sestati s Nyckom Sylviom v osamljeni hiši in z njim zamenjati torbo. Nick Sylvia je imel nalogo peljati z avtomobilom mimo osamljene hiše. Če bi bila na poštnem nabiralniku rdeča konzervna škatla, naj bi stopil v hišo in z mo-

— Zdaj pa, punčka, brez vsakih zvijač! — sem jo opozoril in se obrnil k njej.

Tisti trenutek me je nekaj mahnilo po glavi, prevzel me je občutek, da se potapljam v violičasto vodo. Z zadnjimi drobci zavesti sem videl, kako zavija avtomobil s ceste in da je ona mimo mene prišla za volan.

Ko sem odprl oči, sem se znašel v razbitem avtomobilu. Hladilnik je bil odtrgan. S težavo sem odprl vrata in se splazil ven. Vse telo me je bolelo, vendar se mi je zdelo, da so vse kosti cele. Na glavi sem imel veliko buško.

Le s čem me je usekala? Seveda z ročajem revolverja! Ko sem se prijel za žep, sem ugotovil, da je moj lugger še vedno tam.

Sele zdaj sem bil do konca zmeden. Le od kod je potegnila revolver: oblečena je bila samo v tanko strgano obleko, torbice pa ni imela.

Moje razmišljanje je pretrgalo človeško stokanje. Prihajalo je iz grma, ki je bil malo vstran. Splazil sem se do tja in zagledal okrvavljenega moškega. Jasno mi je bilo, da ima samo še nekaj minut življenja, saj mu je iz ust tekel curek krvi.

— Ali ste vi Manwering? — sem ga vprašal in pokleknil poleg njega. — Jaz sem Nick Sylvia, človek, s katerim bi se morali sestati.

— Da, jaz sem Manwering, — je zagrgral. — Tista ženska, ona je kriva. Ustavila me je na cesti. Z njo je bil črn dlakav pes. Vzela je ponarejene dolarje! Nisem je mogel obvladati.

Iz ust mu je priteknel gost curek rdeče pene. Bil je mrtev.

Napenjal sem možgan, da bi našel rešitev uganke. Le kje je dobila revolver? Kje ima dolarje iz Manweringove torbe? Ko je prišla v avtomobil, je imela na sebi samo strgano obleko. In psa! Debelega, kuštravega psa! S tem psom nekaj ni v redu!

— Glej no, saj niste mrtvi, — je dejala in me zviška gledala z revolverjem v roki in se mi smehljala. — Zal mi je, toda moram vas še enkrat poslati na drugi svet. Še prej pa vam bom povedala, kdo sem. Sem prijateljica Nicka Sylvia, ki ste ga poslali v ječo. Vedela sem, da ima Nick v osamljeni koči sestanek zaradi zamenjave torb, bilo mi je jasno, da mora biti v torbah nekaj vrednega. Zato sem na koncu Memphisa počakala Manweringa. Nisem ga hotela ubiti. Toda hotel mi je preprečiti krajo torbe. Morala sem. Pa tudi za lažnega Nicka nisem vedela.

škim, ki bi ga našel tam, brez kakršnih koli pojasnil zamenjal torbo. Nick in Manwering sta delala za isto tolpo. Manwering je bil kurir, ki je s severa prinašal nekaj v zaklenjeni torbi. Kaj je tisto nekaj, nista vedela niti on niti jaz. Pri delu, kakršnega sta opravljala Nick in Manwering, vam vsako odvečno vprašanje precej skrajša življenje.

Jasno mi je bilo, da je tale ženska v strgani obleki vmešana v nepričakovani dogodek z Manweringom. Pred menoj je bila hiša. Zakaj, hudiča, ni postavil konzerve na pisemski nabiralnik?

Prišla sva do osamljene hiše.

Sonce se je že skrilo za vrhove smrek, le večerna zarja je še sijala na modrikastem nebu in naznanjala lep prihodnji dan. Sredi zorečih trav, na še nepokošenem travniku, so se oglašali murni. Jani je zastal korak. Nekaj težkega ji je leglo na dušo. Čirikanju črnih pevcev ni prislunhnila s tistim prisrčnim veseljem kot navadno. Zdelo se ji je, da ji s svojim petjem očitajo. Tudi sama je začutila opominjajočo vest v sebi: „Le kaj sem storila?“

Spomnila se je opoldanskega prizora doma. Trudna očetova roka je po zadnjem grizljaju položila žlico na mizo. Mama se je sključena sklanjala nad štedilnikom. Jani sta se oba za hip zasmilila. Toda spet je zaslislala prijateljičin glas: „Vedno si doma, vsaj danes se pojdi z nami kopat. Reka bo topla, saj je tako lep dan!“

Očetov zgubani, od sonca zagoreli obraz, se je utrujeno zazrl vanjo. Spoznala je, da ji bo oče pravi tak ostal v spominu za vse življenje.

„Ne branim ti, ker vem, da tudi ne bo pomagalo. Z mano bova pač naredila, kolikor se bo dalo. Toda, to veš, koliko sena je danes suhega,“ je zaslislala globoki očetov glas. Jana je veselo poskočila, toda takoj ji je tega postalo žal. Zato je počasi odšla iz kuhinje in se pripravila za pot. Ko je smuknila skozi večna vrata, se ji je zdelo, da se obnaša kot tat. Na pol šepetaje se je hrabrila.

„Zakaj moji vrstniki dan za dnem v veselju

Iz zaloge starih knjig

- Josip Ribičič: **BARKA ZAPLAYALA**, zapiski s potovanja po Jadranu, 120 str. ilustr. pl. 10.—
- Miško Kranjec: **ŠTIRI NOVELE**, iz predvojnih časov, 160 str. br. 8.—
- Pavel Kunaver: **NEIZPROSNI SEVER**, povest s severnega Ledenegega morja, 144 str. ilustr. br. 18.—
- France Bevk: **ISKRA POD PEPELOM**, zgodovinska povest, 128 str. br. 4.—
- Fran Govekar: **LJUBEZEN IN RODOLJUBJE**, povest, 184 str. ppl. 8.—
- Anton Ingolič: **SOSESKA**, povest iz kmečkega življenja, 212 str. pl. 20.—
- Fran Roš: **ZVESTA ČETA**, povest iz prve svetovne vojne, 128 str. br. 2.—
- Jože Jeram: **ZASTAVA V VETRU**, povest o trpljenju Slovencev pod Italijo, 128 str. br. 6.—
- Ivo Šorli: **IZBRANI SPISI** (Štefan Zaplotnik, Disonance, Pešci, Nevesta, Vprašanje, Izgubljeni sin), 240 str. pl. 18.—
- Milan Pugelj: **NAŠA LETA**, zbirka novel, 188 str. br. 4.—
- Filip Kalan: **PUSTOLOVCI — STRELI ZA HIŠO**, dve povesti, 96 str. pl. 8.—
- Venceslav Winkler: **TRGOVINA SREDI SVETA** in druge zgodbe, 104 str. ilustr. ppl. 4.—
- Milena Mohoričeva: **KORENOVE SAŠE UČNA DOBA**, povest iz življenja slovenske učiteljice, 284 str. br. 15.—
- Josip Daneš-Gradiš: **ZA VOZOM BOGINJE TALIJE**, spomini poljujočega igralca, 112 str. ilustr. br. 2.—
- Ivan Matičič: **PETRINKA**, povest iz kmečkega življenja, 208 str. pl. 6.—
- Boris Režek: **ZA ŽELEZNIMI KRIŽI**, zapiski iz fašističnih zaporov, 244 str. ppl. 20.—
- France Bevk: **LUKEC IN NJGOV ŠKOREC**, mladinska povest, 96 str. br. 4.—
- Matevž Hace: **TIHOTAPCI**, povest iz razburljivega življenja tihotapcev konj, 208 str. br. 15.—
- Črtomir Šinkovec: **OBLAKI NAD SONČNO DEŽELO**, spomini na osvobodilno borbo na Primorskem, 252 str. ilustr. br. 30.—
- Dr. ing. Anton Kuhelj: **LETO 2000**, razvoj in problemi človeštva v bodočnosti, 112 str. ilustr. br. 15.—

Ker so navedene knjige na zalogi le v enem izvodu, priporočamo da pohitite z naročilom. Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti.

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ CELOVEC WULFENGASSE

Pogledal sem črnega psa. Bil je zelo suh, povsod okrog pasu pa je imel kožuh obrit.

Spet sem pogledal žensko. Prek leve rame ji je visel pas, ki je bil na spodnji strani obrasel s prav takšno dlako, kot jo je imel Tibby.

— Zakaj mi niste dovolili, da bi pobožal Tibbyja? — sem jo vprašal.

— Zelo bistri ste! se mi je začela rogati. V temle pasu je bil revolver. Zdaj pa je v njem sto tisoč pravih dolarjev, ki bi vam jih moral dati Manwering za 500.000 ponarejenih dolarjev, ki so bili v vaši torbi.

Počasi je dvignila roko z revolverjem.

— Zdaj pa, smrdljivi kifelj, srečno pot v pekel!

Vrgel sem se nanjo zaprtih oči. V tistem trenutku, ko me je nekaj zapeklo v levi nadlakti, sem zgrabil žensko za vrat in stisnil z vso močjo.

Zdaj ležim v bolnišnici. Imam zavezano glavo in mavec okrog leve nadlakti. Kljub temu bom moral jutri ven in se kot priča pojaviti na sodišču na procesu zoper Nicka Sylvio, njegovo damo s črnim psom in druge člane tolpe, ki je ponarejala dolarje.

preživljajo prelepe poletne dneve, jaz pa delam od jutra do večera! Menda imam tudi jaz take pravice kot drugi!”

Na kopalnišču je bilo veselo, vendar se Jana ni mogla otresti misli na dom. Neprestano ji je pred očmi vstajala očetova in mamina podoba. V mislih ju je videla na travniku, kako se mučita in se ozirata za soncem, kot da bi ga z očmi prosila, naj še ne zalone in jima

Poletno popoldne

omogoči pospravili suho seno. Zdelo se ji je, da ne bo zdržala med razigranimi ljudmi. Toda prijateljičino govorjenje jo je zadržalo do poznega popoldneva.

Pot domov se ji je zdela težka kot še nikoli. Pri srcu ji je bilo neizmerno hudo. S strahom se je ozirala na vse strani, saj se je bala srečanja s katerimkoli človekom. Pred vsemi jo je bilo sram. Spoznala je, da ni ustvarjena za lenarjenje. Stroga vzgoja staršev jo je že od malega navajala na delo. Sprva je bilo težko, toda kmalu se spoznala, da je prava sreča v delu. Spomnila se je tistih poletnih dni pred leti, ko so bili doma še bratje in sestre. Bilo je tako lepo! Že navsezgodaj sta se s travnika ali njive, kjer so delali, razlegala vesela pesem in

smeh. Nikoli ji ni bilo dolgčas. Da bi pa hodila ob delavnikah na kopanje, ji pa niti na misel ni prišlo. Spomnila se je tudi, kako vesel nasmeh je sijal na očetovem in maminem obrazu, ko so ob večerih kljub utrujenosti veselo kramljali ob domačem ognjišču.

Solze so ji polzele po licih, ko je v mislih obiskovala brate in sestre, ki so odšli v mesta za boljšim kruhom. Tako goreče si je zaželela, da bi se prav vsi spet vrnili domov. Toda spet se je spomnila na očeta in mamo in za hip se ji je zazdelo, da nosi v sebi njuno srce. Ni se ji zdelo več čudno, zakaj sta iz dneva v dan bolj molčeča in sključena. Spoznala je, da vagoner živita v strahu, kdaj se bo iz domačega gnezda popeljala še zadnja lastovka — ona.

Zdaj se ni več čutila krivo pred njima le zaradi zadnjega popoldneva, ampak je v mislih zagledala vse dneve, ko je s slabo voljo opravljala razna dela. Še hujšo bolečino in globoko kesanje je občutila v sebi. A v njej je tudi že vstajala močna volja. Sklenila je, da staršev ne bo zapustila in jim bo v veselje in pomoč.

Ni se več hudovala nad seboj, da se je dala zapeljati lepim prijateljičnim besedam in pustila starše same pri težkem delu. Saj je v sebi že nosila trden sklep: „Vse moram popraviti!“ In tistem poletnemu popoldnevu je bila hvaležna, da se je dokopala do pravega spoznanja.

20. Avstrijski lesni sejem - Celovški sejem

OD SOBOTE 7. DO NEDELJE 15. AVGUSTA 1971

● 1500 razstavljalcev iz 30 držav pričakuje Vaš obisk

● Moderen zabavni park

Športni vestnik

BLED VABI NA SP

Minulo nedeljo se je bil na Vrbskem jezeru odvijal veslaški šesterboj mladincev za memorial B. Kocjančiča. Udeležili so se ga zastopniki šestih dežel: Koroška, Dunaj, Julijska Krajina, Benetke, Istrina in Slovenija. Odlično so se odrezali koroški veslači, ki so zabeležili dvakrat zmago, nikoli pa niso bili zadnji. Z vsoto 36 točk so v tem petem tradicionalnem šesterboju zasedli izvrstno drugo mesto za veslači iz Istre. Tretje mesto je zasedlo zastopstvo Dunaja pred Slovenijo, Julijsko Krajino in Benetkami. Ob koncu prireditve je koroški deželni glavar Hans Sima podelil zmagovalcem kolajne in v zaključnem govoru poudaril, da je sodelovanje teh obmejnih pokrajin zelo pomembno ne samo na športnem, ampak tudi na vseh drugih področjih.

Istrski zmagovalci so si po petih tekmovalnih (četverec s krmarjem in osmerec s krmarjem, sta zabeležila prepričljivi zmagi) že drugič zaporedoma zagotovili v končnem vrstnem redu zmago. V središču tega šesterboja je stal na nedeljo preložen kvalifikacijski boj mladincev v dvojcu za svetovno prvenstvo na Bledu. Koroško bodo na svetovnem prvenstvu zastopali štiri člani. Svetovno prvenstvo veslačev se je pričelo že v torek s svečano otvoritvijo. To je drugo mladinsko svetovno prvenstvo sploh, kar priča, da je ta šport še zelo mlad. Na spisku udeležencev II. mladinskega SP je 22 držav, kar pomeni za eno državo več, kot na I. svetovnem prvenstvu v Grčiji. Udeležbo pa so odpovedale tri države, in sicer Španija, Romunija in Madžarska. Z sedmimi člani bodo tekmovali veslači Avstrije, SZ, Poljske, Danske, Italije, Velike Britanije, Amerike, ZRN in NDR ter Jugoslavije. Za tekmo skifov je prijavljenih 18 veslačev, med katerimi je več favoritov za zmago. V celoti je 15 osmercev. Boji za polfinale bodo težki, saj se bosta po dve najboljši posadki iz treh skupin uvrstile v polfinale, druge posadke pa se bodo morale pomeriti še enkrat v takoiemenovanih repešajah. Otvoritev prvenstva je bila zelo zanimiva, saj se je vsaka država predstavila v paradni in zalivni Zaka z enim člonom. Sodelovale pa so tudi takozvane „pletne“, v katerih prevažajo blejski čolnariji turiste. Zaključek svetovnega prvenstva pa bo v soboto 31. julija z malim in velikim finalom ob 14. uri.

AVSTRIJSKO LAHKOATLETSKO PRVENSTVO V LEOBNU

Konec preteklega tedna je bilo v Leobnu avstrijsko državno atletsko prvenstvo. Koroški zastopniki so dosegli odlične uvrstitve in prejeli celo štiri državne naslove. Mnogo drugih mest koroških atletov bi se lahko pri nekaj sreče spremenile v dobitke državnega naslova. Najboljši koroški atlet je bil Celovčan Walter Grabul, ki je postal avstrijski prvak v teku na 800 m in v teku na 1500 m. Gerd Weinhandl pa je v teku na 400 m z ovirami tekel drugi najboljši čas, ki je bil sploh dosežen na avstrijskih tleh. Weinhandl se je s časom 47,8 kvalificiral tudi za evropsko prvenstvo v Helsinkih. V teku na 5000 m so stavili Korošci zmagovalca Huberta Milloniga, novega avstrijskega prvaka. S tekom na 5000 m pa so se za Korošce končala prva mesta. Odlična je bila tudi Karoline Käfer, ki je zasedla drugo mesto v teku na 400 m in 200 metrov (zmagala je avstrijska Sykora) in se že kvalificirala za olimpijske igre v Münchenu.

9. GRAND PRIX AVSTRIJE

Avtomobilsko svetovno prvenstvo v formuli-1 se bo po dirki v Silverstonu nadaljevalo 1. avgusta na prenovljenem nemškem Nürburgringu, 15. avgusta pa v Zeltwegu na znanem „Österreichringu“ in prvo nedeljo v septembru v italijanskem avtodromu v Monzi. Vse ostale dirke bodo v Ameriki. Ljubiteljem tega športa se nudi velika priložnost, da si ogleda na Österreichingu vse avtomobilsko športa. Po „velikih nagradah“ Južne Afrike, Španije, Monaka, Nizozemske, Francije in Anglije, vodi po polčasu leteti Škot Jacky Stewart, ki je že zbral dvakrat toliko točk, kot njegov najhujši konkurent Belgijec Ickx. Med 25 dirkači, ki bodo nastopili v Zeltwegu, pa bo lahko občudovali tudi tri Avstrijce, ki se prvič poskušajo v formuli-1. Za Avstrijo bodo dirkali Dieter Quester, nekronani kralj na dirkah za avtomobile formule-2, izvrstni zmagovalci 24-ur Le Mansa dr.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 - 6.30 - 8.00 - 10.00 - 13.00 17.00 - 19.00 - 20.00 - 22.00 - 23.00 - 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže - 5.30 Kmetijska oddaja - 5.35 Ljudske viže - 5.40 Jutranja opažanja - 5.45 Pisane jutranje melodije - 6.00 Jutranja gimnastika - 6.35 Glasba in dobri nasveti - 6.45 Deželni razgled - 7.00 Glasbeni mozaik - 7.45 Lokalna poročila - 8.05 Godba na pihala - 8.15 Oddaja za ženo - 9.00 Za prijatelje stare glasbe - 10.05 Operetni koncert - 11.25 Oddaja za podeželje - 11.45 Za avtomobiliste - 13.05 Deželni razgledi - 13.30 Glasba po kosilu - 13.45 Slovenska oddaja - 15.30 Še vedno priljubljeno - 16.15 Ženska oddaja - 18.10 Odmev časa - 18.40 Šport - 18.45 Note in beleške - 18.55 Lahko noč otrokom - 19.03 Pregled sporeda - 19.05 Zabeležite si - 19.35 Melodija in ritem - 20.05 Deželna poročila - 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 31. 7.: 5.05 Z veselimi zvoki - 7.55 Naš hišni vrt - 10.00 Radi poslušamo - 11.00 Naša lepa domovina - 14.00 Zabavni koncert - 15.00 Koroški roman - 15.30 Radi poslušamo - 17.10 Pesem in pokrajina - 18.00 Mala parada solistov - 18.40 Umelostna in kulturna kritika - 20.10 Od melodije do melodije - 21.00 Operetna glasba po željah - 21.30 „Dolly“ in ostali - 22.20 Plesna glasba.

Nedelja, 1. 8.: 6.10 Igra na orgle - 7.35 Veselo jutro - 8.05 Zveneči jutranji pozdrav - 8.15 Tipični dunajski originali - 9.45 Glasba za veselje in razvedrilo - 10.30 Radijska pripovedka - 11.00 Dopoldanski koncert - 12.03 Za avtomobiliste - 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča - 13.10 Glasbeni mozaik - 13.45 iz domovine - 14.30 Voščila - 16.00 Otroška oddaja - 16.30 Glasba bratov Schrammel - 17.05 Novi val - 18.00 V planinskem svetu Innerkremsa - 19.00 Nedeljski šport - 19.30 Govori deželni glavar - 19.40 Deželni razgledi - 20.10 Zveneča Avstrija - 21.30 Tujci na poti - 22.10 Športna revija.

Ponedeljek, 2. 8.: 5.05 Ljudske viže - 5.44 Pestra jutranja melodija - 9.00 Z gosli in trobentami - 10.00 Razpoloženje ob glasbi in petju - 11.00 Ljudske pesmi - 14.30 Knjižni kotiček - 15.00 Komorna glasba - 15.30 Še vedno priljubljeno - 16.30 Otroška oddaja - 17.10 K stvari, prosim - 18.00 Oddaja kmetijske zbornice - 19.35 Melodija in ritem - 20.10 Radijska igra - 21.30 Ljudska glasba iz Belgije.

Torek, 3. 8.: 5.05 Ljudske viže - 5.44 Pestra jutranja melodija - 7.00 Glasbeni mozaik - 9.00 Z gosli in trobentami - 9.30 Dežela ob Dravi - 10.00 Veselo razpoloženje - 11.00 Ljudska glasba - 14.30 Veselo in razpoloženo - 15.00 Pod lipo sem sedel... - 16.30 Otroška oddaja - 17.10 Dobro razpoloženje z glasbo - 18.00 Oddaja sindikalne zveze - 19.15 Vsakodnevni problemi pod lupo - 19.35 Melodija in ritem - 20.10 Komorni koncert - 21.30 Glasba in imenitni gostje.

Sreda, 4. 8.: 5.05 Ljudske viže - 5.44 Pisana jutranja melodija - 9.00 Z gosli in trobentami - 9.30 Veselo note - 10.00 Veselo razpoloženje - 11.00 Ljudska glasba - 14.30 Koroški visokošolski magazin - 15.00 Koroška orgelska glasba - 16.30 Operetni koncert - 17.10 V dunajski kavarni - 18.00 Oddaja industrije - 19.15 Jezik domovine - 19.35 Melodija in ritem - 20.10 Domovina Avstrija - 21.00 Za ljubitelje planin - 21.15 iz domovine.

Četrtek, 5. 8.: 5.05 Ljudske viže - 5.44 Pestra ju-

tranja melodija - 9.00 Z gosli in trobentami - 9.30 Veselo note - 10.00 Veselo razpoloženje - 11.00 Ljudska glasba - 14.45 Zabeleženo na koroških cestah - 15.00 Dileto musicale - 16.30 Oddaja za otroke - 17.10 Operetne melodije - 17.50 Izvršitev kazni v Avstriji - 18.00 Oddaja zbornice za obrtno gospodarstvo - 19.15 Na obisku pri koroških zborskih - 20.10 Koroški hišni koledar - 21.15 iz domačega glasbenega življenja.

Petek, 6. 8.: 5.05 Ljudske viže - 5.44 Pestra jutranja melodija - 7.00 Glasbeni mozaik - 9.00 Z gosli in trobentami - 9.30 Klavirska glasba - 10.00 Veselo razpoloženje - 11.00 Ljudska glasba - 14.45 Koroški avtorji - 15.00 V gosteh pri koroškem studiu - 16.15 Žena v kmetijstvu - 16.30 Oddaja za otroke - 16.45 Otroški zbori - 17.10 Glasba za konec tedna - 18.00 Oddaja delavske zbornice - 19.15 Veselo in razpoloženo - 19.35 Melodija in ritem - 20.10 Zveneča alpska dežela - 21.10 Pomenek preko meje - 21.40 Veselo melodije - 22.20 Pogled k sosedu.

Slovenske oddaje

Sobota, 31. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 1. 8.: 7.00 Duhovni nagovor - S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 2. 8.: Informacije - Za našo vas.

Torek, 3. 8.: 13.45 Informacije - Športni mozaik - Za krmilom.

Sreda, 4. 8.: 13.45 Informacije - Žena, družina, dom.

Četrtek, 5. 8.: 13.45 Informacije - Iz kulturnega življenja koroških Slovencev - Koroški zbori pojejo.

Petek, 6. 8.: 13.45 Informacije - Veseli val.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 - 5.00 - 7.00 - 8.00 - 9.00 - 11.00 - 12.00 - 13.00 - 14.00 - 17.00 - 18.00 - 22.00 - 23.00 - 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro - 5.30 Danes za vas - 5.45 Informativna oddaja - 6.00 Jutranja kronika - 6.30 Informativna oddaja - 7.25 Pregled sporeda - 7.45 Informativna oddaja - 10.00 Danes popoldne - 10.15 Pri vas doma - 11.00 Turistični napotki za tujce goste - 12.00 Na današnji dan - 12.30 Kmetijski nasveti - 13.15 Obvestila in zabavna glasba - 13.30 Priporočajo vam - 15.00 Dogodki in odmevi - 16.00 Vsak dan za vas - 18.00 Aktualnosti doma in v svetu - 19.00 Lahko noč otroci - 19.10 Obvestila - 19.30 Radijski dnevnik - 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 31. 7.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pionirski tednik - 9.35 S pihalnim orkestrom RTV Ljubljana - 12.10 V domačem tonu - 12.40 Po domače z domačimi ansambli - 14.10 Igrajo veliki zabavni orkestri - 14.30 Poje basist Tomislav Neralič - 15.30 Glasbeni merizez - 15.40 Pesmi in plesi jug. narodov - 16.40 Dobimo se ob isti uri - 17.10 Gremo v kino - 17.50 Orgle v ritmu - 18.15 Beethoven in Liszt z orkestrom RTV Ljubljana - 18.45 S knjižnega trga - 19.15 Minute z ansambлом Mihe Dovžana - 22.00 Večer z napovedovalcem B. Savickim - 20.30 Zabavna radijska igra - 22.20 Oddaja za naše izseljenke - 22.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 1. 8.: 4.30 Dobro jutro - 6.50 Danes za

Četrtek, 5. 8.: 18.00 Richard Löwenherz - 18.25 Otrokom za lahko noč - 18.30 Športni mozaik - 18.50 Vedno kadar je vzlet pilule - 19.16 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Daj, daj - 21.30 Civilizacija - 22.30 Čas v sliki.

Petek, 6. 8.: 11.00 Idealna žena - 18.00 Zeleni svet - 18.25 Otrokom za lahko noč - 18.30 Podoba Avstrije - 18.50 Cesaričin sel - 19.16 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Kadar sin z očetom - 21.15 Aktualni dogodki - 22.15 Čas v sliki - 22.30 Veseli konec tedna.

AVSTRIJA II

Sobota, 31. 7.: 18.30 Aktualni dogodki - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Srečno pot - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Tanker, film - 21.45 Telereprize.

Nedelja, 1. 8.: 19.00 Čas v sliki - 19.30 iz življenja naših insektov - 20.00 Šah - 20.15 Romeo in Julija - 22.30 Telereprize.

Ponedeljek, 2. 8.: 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Svet jutri - 21.05 Piggies, film - 22.50 Telereprize.

Torek, 3. 8.: 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Kako se prodaja Pentagon - 21.05 Telereprize.

Sreda, 4. 8.: 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Naš poletni kino - 21.45 Vožnja v morju dežja - 22.05 Telereprize.

Četrtek, 5. 8.: 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Oddaja poljske RTV - 20.30 Hiša, film - 21.45 Poljska - 22.15 Telereprize.

Petek, 6. 8.: 19.30 Čas v sliki - 20.00 Veseli konec tedna - 20.06 Šport - 20.10 Vzgoja - 20.15 Roma Aeterna - 21.15 Telereprize.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA I

Sobota, 31. 7.: 14.20 1. sprehod posadke Apolla 15 po Luni - 16.00 Za otroke - 16.25 Počitnice v Trstu - 17.05 Za mladino - 17.35 Hippiji, živali in statisti 18.00 Tedenski obzornik - 18.30 Kultura aktualno - 18.50 Joint Melody - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Takšna je bila Mama - 21.50 Šport - 22.20 Čas v sliki - 22.35 Srečno pot - 22.40 Roboti tovariši.

Nedelja, 1. 8.: 12.00 2. sprehod posadke Apolla 15 po Luni - Svetovno prvenstvo v formuli I - 16.40 2. sprehod posadke Apolla 15 po Luni - 17.00 Za otroke - 17.15 Za mladino: Flipper - 18.15 Cirkusni direktor Johnny Slate - 19.00 Čas v sliki - 19.30 Športni pregled - 20.15 Kraj storjenega dejanja - 21.45 Jakob Stainer - 22.50 Čas v sliki.

Ponedeljek, 2. 8.: 12.00 3. sprehod posadke Apolla 15 po Luni - 18.00 Vzlet Apolla 15 z Lune - 18.30 Podoba Avstrije - 18.50 Silents please - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Vaš nastop, Al Mundy - 21.45 Šport - 22.05 Čas v sliki.

Torek, 3. 8.: 18.00 Richard Löwenherz - 18.25 Otrokom za lahko noč - 18.30 Kultura aktualno - 18.50 Zahodno od Santa Fe - 19.16 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Dekle s podeželja, film - 21.55 Čas v sliki.

Sreda, 4. 8.: 11.00 Tako čedna kot Mama - 12.25 Šport - 17.00 Za otroke - 17.45 Za mladino - 18.00 Pri has na Renu - 18.25 Otrokom za lahko noč - 18.30 Podoba Avstrije - 18.50 Ena preveč v Tourlezanni - 19.16 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Snidenje z živalmi in človekom Daj, daj - 21.30 Civilizacija - 22.20 Čas v sliki.

Helmut Marko in uspešni Dunajčan Niki Lauda. Program na Österreichingu je razporejen na celoten dan: dopoldan bodo tekmovali v formuli-V, štart k dirki za 9. „Veliko Nagrado“ Avstrije pa bo ob 14. uri.

vas - 7.30 Za kmetijske proizvajalce - 8.05 Radijska igra za otroke - 8.41 Skladbe za mladino - 9.05 Koncert iz naših krajev - 10.05 Še pomnite, tovariši - 10.25 Pesmi borbe in dela - 10.45 Voščila - 13.30 Nedeljska reportaža - 13.50 Z domačimi ansambli - 14.05 Slovenske narodne pesmi - 14.30 Humoreška teden - 14.50 Orgle v ritmu - 15.05 Glasba na pozna meja - 16.00 Radijska igra - 17.05 Nedeljsko športno popoldne - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Plesna glasba - 23.15 Bililne pesmi - 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 2. 8.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb - 9.20 Pesmi za najmlajše - 9.30 Z orkestrom Andre Kostelanetz - 12.10 Serenada za flavto in godalni orkester - 12.40 Igrajo pihalni orkestri - 14.10 Lepa melodije - 14.35 Voščila - 15.40 Poje zbor „Stane Žagar“ iz Krop - 16.40 Z orkestrom George Melachrino - 17.10 Ponedeljsko glasbena popoldne - 18.45 Kulturni poletni vodnik - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 Odlomki iz opere „Nižova“ - 21.00 Minute z Mojmirom Sepetom - 22.15 Za ljubitelje jazza - 23.15 S popevkami po svetu.

Torek, 3. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Počitniško potovanje od strani do strani - 9.20 S pevcom Vico Vukovom in Terezo Kesovijo - 9.40 Počitniški pozdravi - 12.10 Dva odlomka iz Kogojevih „Črni mask“ - 12.40 Veseli zvoki z ansambлом bratov Avennikov - 14.10 18 tednov, 18 okteto - 15.40 Majhen recitator planista Janeza Lovšeta - 16.40 Z orkestrom Armando Bernard - 18.15 V terek nasvidenje - 18.15 V terek nasvidenje - 18.45 Godala v ritmu - 19.15 Minute z ansambлом štirje kovači - 20.00 Prodajalna melodij - 20.30 Radijska igra - 21.49 Majhen koncert lahke glasbe - 22.15 Komorna glasba - 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

Sreda, 4. 8.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Opera matineja - 9.05 Kaj vam pripoveduje glasba - 9.20 Z orkestrom Michael Lagrand - 9.40 Narodne z ansambлом Jožeta Kelbla - 12.10 Iz glasbe preteklih stoletij - 12.40 Domače viže - 14.10 Ob lahki glasbi - 14.35 Voščila - 15.40 Iz jugoslovanske simfonične literature - 16.40 Z orkestrom Madžarske RTV - 17.10 Plesi evropskih narodov - 18.15 Iščemo popevko stoletja - 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana - 21.05 Melodija za melodijo - 22.15 S te stivala jazza - 23.15 Popevke se vrstijo.

Četrtek, 5. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Počitniško potovanje od strani do strani - 9.20 Vesela godala - 9.45 Pesmi iz mladih dni - 12.10 iz Wagnerjeve opere „Lohengrin“ - 12.40 „Čez polja in potoke“ z godci in pevci - 14.10 Lahka glasba za razvedrilo - 15.40 Nahama Haendel poje izraelske narodne pesmi - 16.40 Z orkestrom Kalman Landvay - 17.10 Koncert po željah poslušalcev - 18.30 Operetne uvortule - 18.45 Naš podlistek - 19.15 Minute z ansambлом Jožeta Kampiča - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 21.00 Literarni večer - 22.15 Iz opusa Karola Szymanovskega - 23.15 Iz albuma izvajalcev jazza - 23.40 Od popevke do popevke.

Petek, 6. 8.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Opera matineja - 9.05 Počitniško potovanje od strani do strani - 9.20 Popevke s slovenskih festivalov - 9.45 Skladbe za mladino - 12.10 Nastopa Ameriški kvintet na trobila - 12.40 „Po domače“ z ansambli in pevci - 14.10 Lahka glasba - 14.35 Voščila - 15.30 Napotki za turiste - 16.40 Z orkestrom Franz Deuber - 17.10 Človek in zdravje - 17.20 Operni koncert - 18.15 Glasbeni vsak dan - 19.15 Minute s triom Avgusta Stanka - 20.00 Zbor Robert Shaw poje pesmi raznih narodov - 20.30 „Top-pops 13“ - 21.15 Oddaja o morju in pomorskih - 22.15 Beseda in zvočki iz logov domačih - 23.15 Jazz pred polnočjo.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 31. 8.: 14.00 Svetovna mladinska prvenstva v veslanju - Apollo 15, prvi sprehod po Luni - 18.15 Obzornik - 18.30 Sinjska alka - 19.00 Bratovščina na sinjske galebe - 19.25 Mozaik - 19.30 Kožipat - 20.00 Dnevnik - 20.35 Igre brez meja - 22.00 Svet otkov in atolov - 22.25 Maščevalci, serijski film - 23.15 Poročila.

Nedelja, 1. 8.: 8.55 Madžarski pregled - 9.30 Pisano domače - 10.00 Kmetijska oddaja - 10.45 Otroška matineja - 11.35 Mestece Peyton, serijski film - 12.25 Polet vesoljske ladje „Apollo 15“ - 15.55 Polet vesoljske ladje „Apollo 15“ in športno popoldne - 18.45 Zvezdica zaspanka, slovenski film - 20.00 Dnevnik - 20.35 Bayanihan, filipinski folklorni ansambel - 21.35 Glas na obisku: Long John Baldry - 22.00 Poročila - 22.15 Športni pregled - 20.30 Spored italijanske TV.

Ponedeljek, 2. 8.: 17.00 Polet „Apollo 15“ - 18.00 Obzornik - 18.40 Drejček in trije marsovčki - 19.00 Risanka - 19.20 Ljudje v sosedi - 20.00 Dnevnik - 20.35 P. Kohout: Takšna ljubezen, nemška TV-igra - 21.55 Kulturne diagonale - 22.40 Poročila.

Torek, 3. 8.: 16.45 Madžarski pregled - 18.20 Obzornik - 18.35 Prijatelj Ben, serijski film - 19.05 Stare krčme: Pri Konšku - 19.35 Cesta in mi: Epidemialogija v prometu - 20.35 Samo enkrat živimo, ameriški film - 22.00 Malo za šalo, malo za res - 22.25 Poročila.

Sreda, 4. 8.: 17.05 Madžarski pregled - 18.15 Obzornik - 18.30 Pika nogavička, švedski film - 19.00 Risani in lutkovni filmi - 19.20 Po sledih napredka - 20.00 Dnevnik - 20.35 I. Štivičič: Kam gredo divlje svinje - 21.35 Naša srečanja na tujem: Brez rdečih semaforjev - 22.15 Poročila.

Četrtek, 5. 8.: 17.15 Madžarski pregled - 18.20 Obzornik - 18.35 Družina, poljudno znanstveni film - 19.05 Enkrat v tednu - 19.20 Vse življenje v letu dni - 20.00 Dnevnik - 20.35 L. N. Tolstoj: Vojna in mir, 6. del - 21.25 XXI. stoletje - 22.25 Zbor RTV Beograd; Poročila.

Petek, 6. 8.: 16.40 Madžarski pregled - 18.15 Obzornik - 18.30 Živ-žav - 19.00 Mestece Peyton, serijski film - 20.00 Dnevnik - 20.35 S pesmijo in plesom: Okoli po mestu, ameriški film - 22.10 Odisėja miša - 22.40 Poročila.